

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-0610-104-26-

Druk nr 2869

Warszawa, 22 lipca 2026 r.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam
Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

**- o zmianie ustawy o Żandarmerii Wojskowej
i wojskowych organach porządkowych oraz
niektórych innych ustaw.**

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych
został upoważniony Minister Obrony Narodowej.

Z poważaniem

Donald Tusk

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2026 r. poz. 159 i 815) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 w ust. 2:

a) po pkt 4b dodaje się pkt 4c–4e w brzmieniu:

„4c) osób niebędących żołnierzami – w zakresie ustalenia ich tożsamości w związku z realizacją zadań, o których mowa w art. 4 ust. 1;

4d) osób niebędących żołnierzami w czasie noszenia przez nich mundurów oraz odznak i oznak wojskowych – w zakresie podejrzenia popełnienia wykroczeń, o których mowa w art. 61 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2025 r. poz. 734, 1676, 1814, 1818 i 1872);

4e) osób niebędących żołnierzami, które zakłócają wykonywanie czynności służbowych przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej;”;

b) w pkt 5 wyrazy „w pkt 1–4, podlegających orzecznictwu sądów wojskowych albo jeżeli wynika to z odrębnych przepisów” zastępuje się wyrazami „w pkt 1–4b oraz 4d i 4e, podlegających orzecznictwu sądów wojskowych”;

c) pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) osób niebędących żołnierzami, jeżeli:

a) współdziałają z osobami, o których mowa w pkt 1–4b i 4d–5, w popełnieniu czynu zabronionego przez ustawę pod groźbą kary albo

b) dokonują czynów zagrażających dyscyplinie wojskowej albo czynów zabronionych przeciwko życiu lub zdrowiu żołnierza albo mieniu wojskowemu, albo

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, ustawę z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym, ustawę z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, ustawę z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz ustawę z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa.

- c) uczestniczą w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego przez jednostkę wojskową lub w wykonaniu takiego zamówienia;”;
- 2) w art. 4:
- a) w ust. 1:
 - w pkt 4 wyrazy „przestępstw i wykroczeń, w tym skarbowych, popełnionych przez osoby, o których mowa w art. 3 ust. 2” zastępuje się wyrazami „przestępstw i przestępstw skarbowych oraz wykroczeń i wykroczeń skarbowych popełnionych przez osoby, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 1–4b i 4d–7”,
 - w pkt 5 wyrazy „przestępstw i wykroczeń przez osoby, o których mowa w art. 3 ust. 2” zastępuje się wyrazami „przestępstw i przestępstw skarbowych oraz wykroczeń i wykroczeń skarbowych przez osoby, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 1–4b i 4d–7”,
 - b) w ust. 2:
 - po pkt 9 dodaje się pkt 9a w brzmieniu:
„9a) kontrolowanie uprawnień osób do noszenia mundurów, odznak i oznak wojskowych;”,
 - w pkt 18 wyrazy „czynności ochronnych” zastępuje się wyrazem „ochrony”,
 - w pkt 19 kropkę na końcu zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 20 w brzmieniu:
„20) ochronę fizyczną placówek zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej znajdujących się w miejscu stacjonowania Polskich Kontyngentów Wojskowych oraz ochronę fizyczną członków personelu dyplomatyczno-konsularnego tych placówek – wskazanych przez ministra właściwego do spraw zagranicznych zgodnie z ust. 6.”,
 - c) dodaje się ust. 6–9 w brzmieniu:
„6. W przypadkach uzasadnionych względami bezpieczeństwa minister właściwy do spraw zagranicznych w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej wskazuje placówki zagraniczne Rzeczypospolitej Polskiej znajdujące się w miejscu stacjonowania Polskich Kontyngentów Wojskowych oraz członków personelu dyplomatyczno-konsularnego tych placówek do objęcia ochroną fizyczną przez Żandarmerię Wojskową, jeżeli zapewnienie ochrony tych placówek zagranicznych

oraz członków personelu dyplomatyczno-konsularnego tych placówek w inny sposób okaże się lub może okazać się niewystarczające.

7. Ochrona fizyczna placówek zagranicznych oraz członków personelu dyplomatyczno-konsularnego, o których mowa w ust. 6, polega na:

- 1) kontroli zewnętrznej i wewnętrznej stanu technicznego infrastruktury służącej ochronie placówki;
- 2) obsłudze technicznej systemów zabezpieczających placówkę;
- 3) obserwacji otoczenia placówki;
- 4) uniemożliwieniu osobom nieuprawnionym dostępu na teren placówki;
- 5) zapobieganiu wnoszenia na teren placówki przedmiotów mogących zagrażać bezpieczeństwu przebywających w niej osób oraz kontrolowaniu w tym zakresie wnoszenia przedmiotów, w tym sprawdzaniu otrzymanych przesyłek;
- 6) zabezpieczaniu dowodów i śladów wskazujących na włamanie lub próbę włamania;
- 7) dokumentowaniu czynności związanych z ochroną placówki;
- 8) podejmowaniu interwencji w przypadku zagrożenia placówki;
- 9) ochronie członków personelu dyplomatyczno-konsularnego na terenie i poza terenem placówki.

8. Żandarmeria Wojskowa podczas wykonywania zadań określonych w ust. 7 współdziała z personelem konsularno-dyplomatycznym placówki zagranicznej objętej ochroną.

9. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zagranicznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowy zakres i sposób wykonywania przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej zadań, o których mowa w ust. 7,
- 2) sposób i tryb współdziałania Żandarmerii Wojskowej z personelem dyplomatyczno-konsularnym placówki zagranicznej objętej ochroną Żandarmerii Wojskowej

– mając na względzie zapewnienie prawidłowej ochrony placówek zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej znajdujących się w miejscu stacjonowania Polskich Kontyngentów Wojskowych.”;

- 3) po art. 6 dodaje się art. 6a w brzmieniu:

„Art. 6a. Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej zarządza i przeprowadza kontrolę w podległych mu jednostkach organizacyjnych na zasadach i w trybie określonych w przepisach ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2026 r. poz. 158).”;

4) w art. 8 w ust. 1 po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) operacyjno-rozpoznawczego;”;

5) w art. 11:

a) w ust. 2 skreśla się wyrazy „, o których mowa w art. 40 ust. 2”,

b) w ust. 3 wyrazy „czynności ochronnych” zastępuje się wyrazem „ochrony”,

c) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. W przypadkach, o których mowa w ust. 2 i 3, Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej oraz komendanci terenowych jednostek organizacyjnych Żandarmerii Wojskowej mogą określić ubiór oraz wyposażenie żołnierzy Żandarmerii Wojskowej.”;

6) w art. 12 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się przy wykonywaniu ochrony oraz czynności operacyjno-rozpoznawczych.”;

7) w art. 17:

a) w ust. 1:

– pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) nakładania grzywien w drodze mandatu karnego za wykroczenia, na zasadach i w trybie określonym w przepisach o postępowaniu w sprawach o wykroczenia;”;

– po pkt 10a dodaje się pkt 10b i 10c w brzmieniu:

„10b) obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu i dźwięku w trakcie interwencji w miejscach inne niż publiczne, podczas prowadzenia działań kontrterrorystycznych oraz w środkach transportu Żandarmerii Wojskowej;

10c) obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu z pomieszczeń izb zatrzymań;”;

b) dodaje się ust. 4–6 w brzmieniu:

„4. Zgromadzone zapisy obrazu z pomieszczeń izb zatrzymań, o których mowa w ust. 1 pkt 10c, niezawierające dowodów pozwalających na wszczęcie

postępowania karnego albo postępowania w sprawach o wykroczenia lub postępowania dyscyplinarnego lub mogących być wykorzystanymi w postępowaniu w ramach czynności wyjaśniających albo dowodów mających znaczenie dla toczących się takich postępowań, Żandarmeria Wojskowa przechowuje przez co najmniej 30 dni, nie dłużej jednak niż 60 dni od dnia zarejestrowania, a następnie je niszczy.

5. Informacje uzyskane podczas realizacji czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 10a i 10b, w tym dane osobowe niezawierające dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego albo postępowania w sprawach o wykroczenia lub postępowania dyscyplinarnego lub mogących być wykorzystanymi w postępowaniu w ramach czynności wyjaśniających albo dowodów mających znaczenie dla toczących się takich postępowań, Żandarmeria Wojskowa przechowuje przez co najmniej 30 dni, nie dłużej jednak niż 60 dni od dnia zarejestrowania, a następnie je niszczy. W przypadku czynności operacyjno-rozpoznawczych terminy, o których mowa w zdaniu pierwszym, są liczone od dnia zakończenia realizacji tych czynności.

6. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 10b, z wyłączeniem działań kontrterrorystycznych lub wymagających użycia specjalistycznych sił i środków oraz specjalistycznej taktyki działań, żołnierze Żandarmerii Wojskowej w miarę możliwości uprzedza osobę, wobec której podejmuje czynności, o rejestrowaniu obrazu lub dźwięku.”;

8) uchyla się art. 19;

9) art. 21 otrzymuje brzmienie:

„Art. 21. 1. Żandarmeria Wojskowa ochronia:

- 1) Ministra Obrony Narodowej – także przez 30 dni od dnia zaprzestania zajmowania przez niego urzędu oraz podczas jego pobytu poza granicami państwa,
- 2) Naczelnego Dowódcę Sił Zbrojnych – także podczas jego pobytu poza granicami państwa,
- 3) Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego – także podczas jego pobytu poza granicami państwa,
- 4) Sekretarza Generalnego NATO oraz zastępców Sekretarza Generalnego NATO, przewodniczących i zastępców przewodniczącego Komitetu Wojskowego Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego oraz Unii Europejskiej, Dyrektora Generalnego Międzynarodowego Sztabu Wojskowego Organizacji Traktatu

Północnoatlantyckiego, dowódcę i zastępcę dowódcy szczebla strategicznego Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, ministrów obrony, szefów obrony państw obcych lub ich odpowiedników, dowódców Połączonych Sił Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, dowódców dowództw szczebla operacyjnego Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego oraz dowódców dowództw szczebla taktycznego Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, członków zespołów inspekcyjnych i towarzyszących oraz załóg środków transportowych prowadzących działalność inspekcyjną – w ramach umów międzynarodowych podczas ich pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

- 5) inne osoby na podstawie zgody wyrażonej na piśmie przez Ministra Obrony Narodowej – także podczas ich pobytu poza granicami państwa
- przy użyciu sił i środków odpowiednich do przewidywanego lub występującego zagrożenia.

2. Podczas pobytu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałka Sejmu, Marszałka Senatu, Prezesa Rady Ministrów oraz innych osób ochranianych przez Służbę Ochrony Państwa na terenie jednostek wojskowych Żandarmeria Wojskowa współdziała ze Służbą Ochrony Państwa w zakresie ochrony tych osób.

3. Żandarmeria Wojskowa może czasowo odstąpić od ochrony osób, o których mowa w ust. 1 pkt 1–3 i 5 oraz ust. 2, na wyraźne polecenie tych osób, wydane żołnierzowi Żandarmerii Wojskowej będącemu dowódcą grupy ochronnej.

4. Osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 5, za pośrednictwem Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej niezwłocznie pisemnie zawiadamiają Ministra Obrony Narodowej o wydaniu polecenia, o którym mowa w ust. 3.

5. Podczas pobytu na obszarze lub w obiekcie, dla których wprowadzono trzeci lub czwarty stopień alarmowy na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 194 oraz z 2026 r. poz. 815), podczas pobytu na obszarze, na którym wprowadzono stan wyjątkowy na podstawie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1928), oraz podczas pobytu w strefie nadgranicznej, na której wprowadzono czasowy zakaz przebywania na podstawie art. 12a ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. z 2026 r. poz. 919), a także od dnia ogłoszenia mobilizacji, stanu wojennego, stanu wojny lub w czasie wojny przepisu ust. 3 nie stosuje się.

6. Organy administracji rządowej, organy samorządu terytorialnego oraz państwowe i inne jednostki organizacyjne zapewniają Żandarmerii Wojskowej warunki niezbędne do ochrony, o której mowa w art. 4 ust. 2 pkt 18.

7. Podmioty zarządzające lub administrujące obiektami służącymi osobom, o których mowa w ust. 1 pkt 1–3, podczas pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej osób, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, a także osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 1–3, oraz dowódcy jednostek wojskowych niezwłocznie:

- 1) przekazują Żandarmerii Wojskowej wszelkie informacje, w tym dane osobowe, mogące mieć wpływ na bezpieczeństwo ochranianych osób;
- 2) stosują się do zaleceń wydawanych przez Żandarmerię Wojskową, związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa ochranianym osobom.

8. Podmioty zarządzające lub administrujące obiektami służącymi osobom, o których mowa w ust. 1 pkt 1–3, podczas pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej osób, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, a także osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 1–3, oraz dowódcy jednostek wojskowych udostępniają środki techniczne rejestrujące obraz, jeżeli takie istnieją, zapewniają dostęp do infrastruktury teleinformatycznej i technicznej obiektu, jeżeli taka istnieje, oraz umożliwiają wykorzystanie środków technicznych, w tym rejestrujących obraz, będących własnością Żandarmerii Wojskowej.

9. W celu zapewnienia ochrony osób, o których mowa w ust. 1, Żandarmeria Wojskowa w szczególności:

- 1) planuje sposoby zabezpieczenia osób oraz możliwości ich ewakuacji w przypadku powstania zagrożenia;
- 2) rozpoznaje i analizuje potencjalne zagrożenia;
- 3) zapobiega powstawaniu zagrożeń;
- 4) organizuje działania ochronne;
- 5) wykonuje bezpośrednią ochronę.

10. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb współdziałania Żandarmerii Wojskowej ze Służbą Ochrony Państwa w zakresie ochrony osób, o których mowa w ust. 2, mając na względzie ich bezpieczeństwo.”;

- 10) w art. 24 w ust. 1 wyrazy „art. 17 ust. 1 pkt 1, 2, 12–14 i 16” zastępuje się wyrazami „art. 17 ust. 1 pkt 1, 2, 10a–10c, 12–14 i 16”;
- 11) w art. 31:

a) w ust. 1:

- we wprowadzeniu do wyliczenia wyrazy „w art. 3 ust. 2 pkt 1, 3, 5 i 6” zastępuje się wyrazami „w art. 3 ust. 2 pkt 1, 3, 4b, 5–7”,
- pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) określonych w art. 140, art. 156 § 1 i 3, art. 163 § 1 i 3, art. 164 § 1, art. 165 § 1 i 3, art. 165a § 1 i 2, art. 166, art. 167, art. 171 § 1, art. 173 § 1 i 3, art. 189, art. 189a, art. 200, art. 200a, art. 202 § 3 i 4, art. 211a, art. 223, art. 224a, art. 228 § 1 i 3–6, art. 229 § 1 i 3–5, art. 230 § 1, art. 230a § 1, art. 231 § 1 i 2, art. 232, art. 233 § 1, 1a, 4 i 6, art. 234, art. 235, art. 236 § 1, art. 238, art. 239 § 1, art. 240 § 1, art. 245, art. 246, art. 252 § 1–3, art. 258, art. 263 § 1 i 2, art. 265, art. 269, art. 269a, art. 269b § 1, art. 270a § 1 i 2, art. 271a § 1 i 2, art. 277a § 1, art. 279 § 1, art. 280–282, art. 285 § 1, art. 286 § 1 i 2, art. 287 § 1, art. 296 § 1–3, art. 296a § 1, 2 i 4, art. 297 § 1, art. 298 § 1, art. 299 § 1–6, art. 305, art. 310 § 1, 2 i 4, art. 339 § 2, art. 345 § 2 i 3 oraz art. 358 § 2 Kodeksu karnego,”

b) w ust. 20 skreśla się wyrazy „oraz ministrem właściwym do spraw gospodarki”;

12) w art. 32:

- a) w ust. 1 wyrazy „art. 3 ust. 2 pkt 1, pkt 3 lit. b i pkt 5” zastępuje się wyrazami „art. 3 ust. 2 pkt 1, 3, 4b, 5–7”,
- b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej po uzyskaniu pisemnej zgody Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego Prokuratora Krajowego lub komendant oddziału Żandarmerii Wojskowej po uzyskaniu pisemnej zgody właściwego zastępcy prokuratora okręgowego do spraw wojskowych w sprawach o przestępstwa, o których mowa w art. 31 ust. 1, może zarządzić na czas określony czynności, o których mowa w ust. 1 i 2, przy czym o wynikach przeprowadzonych czynności ma obowiązek na bieżąco informować prokuratora udzielającego zgody. Pierwszy Zastępca Prokuratora Generalnego Prokurator Krajowy oraz zastępca prokuratora okręgowego do spraw wojskowych może w każdym czasie zarządzić zaniechanie czynności, na które wcześniej wydał zgodę.”

- c) w ust. 3a po wyrazach „pisemnej zgody” dodaje się wyrazy „Pierwszy Zastępca Prokuratora Generalnego Prokurator Krajowy lub”,

- d) w ust. 6 wyrazy „lub komendant oddziału Żandarmerii Wojskowej” zastępuje się wyrazami „przekazuje Pierwszemu Zastępcy Prokuratora Generalnego Prokuratorowi Krajowemu, a komendant oddziału Żandarmerii Wojskowej”,
 - e) ust. 6b otrzymuje brzmienie:

„6b. O wydaniu i wykonaniu zarządzenia dotyczącego zniszczenia materiałów, o których mowa w ust. 6a, organ Żandarmerii Wojskowej, który je wydał, jest obowiązany niezwłocznie poinformować odpowiednio Pierwszego Zastępcę Prokuratora Generalnego Prokuratora Krajowego lub właściwego zastępcę prokuratora okręgowego do spraw wojskowych.”,
 - f) w ust. 7 wyrazy „właściwego prokuratora do spraw wojskowych” zastępuje się wyrazami „odpowiednio Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego Prokuratora Krajowego lub właściwego prokuratora do spraw wojskowych”;
- 13) w art. 33:
- a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. O zarządzeniu, o którym mowa w ust. 1, Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej zawiadamia niezwłocznie Pierwszego Zastępcę Prokuratora Generalnego Prokuratora Krajowego, a komendant oddziału Żandarmerii Wojskowej – właściwego miejscowo, ze względu na siedzibę organu zawiadamiającego, zastępcę prokuratora okręgowego do spraw wojskowych. Odpowiednio Pierwszy Zastępca Prokuratora Generalnego Prokuratora Krajowego lub właściwy zastępca prokuratora okręgowego do spraw wojskowych może w zakresie swojej właściwości nakazać zaniechanie czynności w każdym czasie.”,
 - b) w ust. 3 po wyrazach „na bieżąco informuje” dodaje się wyraz „właściwego”,
 - c) w ust. 6 wyrazy „lub komendant oddziału Żandarmerii Wojskowej” zastępuje się wyrazami „przekazuje Pierwszemu Zastępcy Prokuratora Generalnego Prokuratorowi Krajowemu, a komendant oddziału Żandarmerii Wojskowej”;
- 14) w art. 40 ust. 3 otrzymuje brzmienie:
- „3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia, sposób i tryb wydawania dokumentów i środków identyfikacji elektronicznej, o których mowa w ust. 2 i 2a, posługiwania się nimi oraz ich przechowywania, z uwzględnieniem przepisów dotyczących odpowiednich dokumentów oraz przepisów o ochronie informacji niejawnych.”;
- 15) w art. 40b:

- a) w ust. 1 po pkt 11 kropkę na końcu zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 12 w brzmieniu:
„12) stanowiących tajemnicę zawodową w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz. U. z 2026 r. poz. 623 i 875).”,
 - b) w ust. 4 w pkt 9 dodaje się przecinek i dodaje się pkt 10 w brzmieniu:
„10) dotyczące zawarcia z osobą fizyczną, osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej umowy o świadczenie usług płatniczych, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, umożliwiające weryfikację zawarcia takiej umowy i czasu jej obowiązywania, a także dane teleadresowe umożliwiające nawiązanie kontaktu z tą osobą fizyczną, osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej”;
- 16) po art. 41 dodaje się art. 41a w brzmieniu:
„Art. 41a. Nie popełnia przestępstwa, kto będąc do tego uprawnionym, wykonuje czynności określone w art. 32 ust. 1 i 2, a także kto wykonuje czynności określone w art. 33 ust. 1.”;
- 17) w art. 42 w ust. 2 wyrazy „art. 45 pkt 1 lit. a–c oraz e, pkt 2, 3 i pkt 4 lit. a oraz b oraz art. 47 pkt 1–3 i 5–8” zastępuje się wyrazami „art. 45 i art. 47”.
- Art. 2.** W ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1251, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:
- 1) w art. 6 w ust. 1:
 - a) w pkt 2 skreśla się wyrazy „lub wojskowego organu porządkowego, zabezpieczający przemarsz lub przejazd kolumny wojskowej albo w razie akcji związanej z ratowaniem życia lub mienia”,
 - b) po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:
„2a) żołnierz wojskowego organu porządkowego, zabezpieczający przemarsz lub przejazd kolumn wojskowych albo w razie akcji związanej z ratowaniem życia lub mienia;”;
 - 2) w art. 129 w ust. 4 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 820, 1006, 1676, 1734, 1843 i 1872 oraz z 2026 r. poz. 180 i 875.

„Kontrola ruchu drogowego w stosunku do kierujących pojazdami Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową kierujących innymi pojazdami oraz innych uczestników ruchu drogowego, którzy są uczestnikami zdarzenia drogowego z udziałem pojazdu sił zbrojnych, a także pilotowanie pojazdów i kierowanie ruchem drogowym należą do zadań Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organów porządkowych.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2026 r. poz. 622, 825, 846 i 875) w art. 297e w § 1 po pkt 5 dodaje się pkt 5a w brzmieniu:

„5a) Żandarmerii Wojskowej – w zakresie niezbędnym do realizacji zadań określonych w art. 4 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2026 r. poz. 159, 815 i ...),”.

Art. 4. W ustawie z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 276, z 2025 r. poz. 1235 oraz z 2026 r. poz. 252, 421 i 760) w art. 6 w ust. 1 w pkt 7 po wyrazach „Straży Granicznej,” dodaje się wyrazy „Żandarmerii Wojskowej,”.

Art. 5. W ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2025 r. poz. 860, z późn. zm.³⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 17 po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. Oskarżycielem publicznym w sprawach o wykroczenia popełnione przez osoby, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 1–4b i 4d–7 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2026 r. poz. 159, 815 i ...), jest Żandarmeria Wojskowa, której przysługują uprawnienia i obowiązki procesowe Policji wynikające z niniejszego kodeksu.”;

2) w art. 32 w § 4 po wyrazach „prokuratora do spraw wojskowych” dodaje się wyrazy „oraz Żandarmerii Wojskowej”;

3) w art. 56:

a) w § 1 po wyrazie „Policji” dodaje się wyrazy „albo Żandarmerii Wojskowej”,

b) w § 2 wyrazy „art. 17 § 2 i 3” zastępuje się wyrazami „art. 17 § 1a–3”,

c) w § 3 po wyrazie „Policji” dodaje się wyrazy „albo Żandarmerii Wojskowej”;

4) w art. 85:

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 1178, 1661, 1814, 1818 i 1872 oraz z 2026 r. poz. 473.

- a) w § 1 wyrazy „lub zatwierdzony przez prokuratora do spraw wojskowych” zastępuje się wyrazami „przez Żandarmerię Wojskową”;
- b) uchyla się § 2;
- 5) w art. 86 w § 1 wyrazy „o odmowie przyjęcia mandatu karnego lub nieuiszczeniu w terminie grzywny nałożonej w drodze mandatu zaocznego, zawiadamia się prokuratora do spraw wojskowych” zastępuje się wyrazami „o nieuiszczeniu w terminie grzywny nałożonej w drodze mandatu zaocznego, zawiadamia się Żandarmerię Wojskową”;
- 6) w art. 87 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Przed złożeniem wniosku o ukaranie uprawnienie do przekazania sprawy, o którym mowa w § 1, przysługuje Żandarmerii Wojskowej. Zażalenie na postanowienie Żandarmerii Wojskowej rozpoznaje wojskowy sąd garnizonowy.”;
- 7) w art. 95 po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. W sprawach przeciwko osobom, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 1–4b i 4d–7 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, postępowanie mandatowe prowadzi Żandarmeria Wojskowa.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2026 r. poz. 783) w art. 104 w ust. 1 po pkt 15 dodaje się pkt 15a w brzmieniu:

„15a) Żandarmerii Wojskowej, o ile są niezbędne w toczącym się postępowaniu lub na potrzeby wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych na zasadach i w trybie określonym w art. 29 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2026 r. poz. 159, 815 i ...);”.

Art. 7. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 34, z późn. zm.⁴⁾) po art. 3 dodaje się art. 3a w brzmieniu:

„Art. 3a. W przypadku gdy wiceprezes Rady Ministrów pełni jednocześnie funkcję Ministra Obrony Narodowej, jego ochronę realizuje Żandarmeria Wojskowa zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2026 r. poz. 159, 815 i ...).”.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 1871, z 2025 r. poz. 179, 718, 1366 i 1823 oraz z 2026 r. poz. 646, 815 i 821.

Art. 8. Do spraw dotyczących realizacji przez Żandarmerię Wojskową czynności operacyjno-rozpoznawczych, ochrony uprawnionych osób oraz ochrony placówek zagranicznych, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 9. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 31 ust. 20 ustawy zmienianej w art. 1 zachowują moc.

Art. 10. Dotychczasowe przepisy wydane na podstawie art. 40 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 1 tracą moc z dniem wejścia w życie przepisów wydanych na podstawie art. 40 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jednak nie później niż po upływie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 11. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

I. Potrzeba i cel zmiany ustawy

Zmieniające się zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa, bezpieczeństwa osób oraz przestrzegania porządku publicznego, w tym zagrożenia o charakterze terrorystycznym oraz cybernetycznym, wymagają dostosowania do nich taktyki i metod działań Żandarmerii Wojskowej. Skutkuje to potrzebą zmiany ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2026 r. poz. 159 i 815), zwanej dalej: „ustawą”, ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1251, z późn. zm.), ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2026 r. poz. 622, z późn. zm.), ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 276, z późn. zm.), ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2025 r. poz. 860, z późn. zm.), ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniu obowiązkowym, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 367, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 34, z późn. zm.).

Projektowane zmiany wynikają z dogłębnej analizy stosowania prawa w ramach działalności służbowej żołnierzy Żandarmerii Wojskowej na przestrzeni lat. Zasadniczym celem nowelizacji jest poprawa bezpieczeństwa państwa. Projektodawca zamierza osiągnąć ten cel przez poprawę funkcjonowania i wykonywania działalności służbowej Żandarmerii Wojskowej. Realizacji tego celu służyć ma rozszerzenie właściwości podmiotowej formacji i poszerzenie możliwości wykorzystywania funkcjonujących już w strukturach Żandarmerii Wojskowej narzędzi do wykrywania i ścigania sprawców przestępstw i wykroczeń, w tym skarbowych.

Na wstępie należy wskazać, że zgodnie z ustawą, Żandarmeria Wojskowa stanowi wyodrębnioną i wyspecjalizowaną służbę Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, wykonującą zadania policyjne w wojsku. Żandarmeria Wojskowa stoi na straży dyscypliny i porządku publicznego, zapobiega popełnianiu przestępstw oraz wykroczeń, wykrywa i ściga ich sprawców, ochrania życie i mienie zarówno w wojsku, jak i w sferze publicznej, zapobiega aktom terroryzmu, bierze udział w misjach zagranicznych i sojuszniczych, zwalcza klęski żywiołowe, kontroluje ruch drogowy, kontroluje szlaki komunikacyjne, ochrania ważne osobistości w państwie, w tym gości VIP, oraz zabezpiecza placówki dyplomatyczne. Mając powyższe na uwadze, narzędzia prawne, którymi dysponuje ta formacja powinny w miarę upływu czasu oraz pojawienia się nowych zagrożeń dla bezpieczeństwa państwa i porządku

publicznego być aktualizowane. W odezwie na ww. postulaty powstał niniejszy projekt. Proponowane zmiany częściowo mają charakter aktualizujący i dostosowujący, a częściowo wykonują wnioski *de lege ferenda* zgłaszane na przestrzeni lat w toku innych procesów legislacyjnych, wreszcie są to zmiany *sensu stricte* merytoryczne, które wspierają rozwój i efektywność Żandarmerii Wojskowej.

Celem projektowanych zmian jest uzyskanie kompleksowych regulacji prawnych do efektywnej walki z przestępczością w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. W tym miejscu należy podkreślić, że istotą zmiany jest uzyskanie spójnej, wolnej od fragmentacji właściwości Żandarmerii Wojskowej wobec poszczególnych grup sprawców oraz kategorii czynów zabronionych.

II. W ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych wprowadzono następujące zmiany:

1) w art. 3 w ust. 2 dodano pkt 4c, 4d i 4e oraz przebudowano pkt 6, rozszerzając właściwość podmiotową Żandarmerii Wojskowej do:

- osób niebędących żołnierzami, w zakresie ustalenia ich tożsamości w związku z realizacją zadań, o których mowa w art. 4 ust. 1,
- osób, niebędących żołnierzami w czasie noszenia przez nich mundurów oraz odznak i oznak wojskowych, w zakresie podejrzenia popełnienia wykroczeń, o których mowa w art. 61 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2025 r. poz. 734, z późn. zm.),
- osób, niebędących żołnierzami, które zakłócają wykonywanie czynności służbowych przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej.

Żandarmeria Wojskowa jest właściwa do prowadzenia postępowań w sprawach przestępstw i wykroczeń, jak również realizacji innych zadań określonych w art. 4 ust. 1 ustawy, nie tylko w stosunku do żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową i pracowników zatrudnionych w jednostkach wojskowych, ale również dotyczących innych grup podmiotów, w tym w szczególności: osób przebywających na terenach lub w obiektach jednostek wojskowych, osób dokonujących czynów zagrażających dyscyplinie wojskowej albo czynów zabronionych przeciwko życiu lub zdrowiu żołnierza albo mieniu wojskowemu.

Konieczność legitymowania osób w celu realizacji obowiązków ustawowych Żandarmerii Wojskowej nie dotyczy wyłącznie sprawców czynów zabronionych, ale również osób będących bezpośrednimi świadkami popełnienia czynu zabronionego oraz innych osób

mogących posiadać istotne informacje, w związku z którymi mogą występować w charakterze świadków w postępowaniach należących do kompetencji Żandarmerii Wojskowej.

Należy podkreślić, że kategorie podmiotów wskazane w art. 3 ust. 2 są jedynie częścią szerszego zbioru osób, w stosunku do których niezbędne jest dokonywanie legitymowania przez Żandarmerię Wojskową, w celu realizacji zadań określonych w art. 4 ust. 1 ustawy.

Aktualnym przykładem sytuacji, w kontekście kwestii bezpieczeństwa powszechnego, generującej potrzebę niezwłocznego ustalania tożsamości osób, są przypadki wtargnięcia bezzałogowych statków powietrznych, w terenach powszechnie dostępnych, takich jak lasy, teren zabudowany, w których obecne są osoby będące świadkami przedmiotowego zdarzenia albo osoby w inny sposób powiązane ze zdarzeniem (współsprawcy, pomocnicy, poplecznicy). Żandarmeria Wojskowa, zaangażowana w zabezpieczenie i badanie miejsc upadku bezzałogowych statków powietrznych, powinna posiadać uprawnienie do ustalania tożsamości obecnych tam osób, bez konieczności wzywania funkcjonariuszy Policji.

Powyższe argumenty odnoszą się również do ustalania tożsamości potencjalnych sprawców i świadków aktów dywersji, jak również przypadków obserwacji infrastruktury wojskowej, sprzętu oraz transportów wojskowych w miejscach powszechnie dostępnych.

Jednym z wielu uprawnień Żandarmerii Wojskowej podczas wykonywania zadań służbowych jest prawo legitymowania osób w celu ustalenia tożsamości. Prawo do legitymowania jest najczęściej wykonywaną czynnością służbową Żandarmerii Wojskowej. Z uwagi na fakt, że poprzedza większość zadań Żandarmerii Wojskowej, jest to także najbardziej powszechna forma kontaktu żołnierzy Żandarmerii Wojskowej ze społeczeństwem. Legitymowanie to zespół czynności mających na celu ustalenie lub potwierdzenie tożsamości oraz innych danych osoby na podstawie posiadanych przez nią dokumentów tożsamości lub w inny prawnie określony sposób (np. systemy informatyczne, oświadczenie innej osoby). Przez ustalenie czy też potwierdzenie tożsamości osoby rozumie się stwierdzenie zgodności pomiędzy nią a istotnymi jej cechami i personaliami znajdującymi się w legalnym dokumencie lub systemie informatycznym. Żołnierz Żandarmerii Wojskowej podczas wykonywania czynności legitymowania nie może kierować się szeroko rozumianą dowolnością. Żołnierz Żandarmerii Wojskowej każdorazowo przed czynnością legitymowania podaje podstawę prawną i faktyczną przeprowadzenia tej czynności. Podstawa prawna legitymowania znajduje się w przepisach ustaw pragmatycznych (ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu

drogowym) – w zależności od wykonywanego zadania. Natomiast przez podstawę faktyczną legitymowania należy rozumieć usprawiedliwioną społecznie przyczynę, powód wykonania czynności w sytuacji dopuszczonej przez przepisy prawa. Zatem podjęcie i realizacja legitymowania osoby przez żołnierza Żandarmerii Wojskowej będzie uzasadniona, gdy ustalenie jej tożsamości będzie niezbędne do wykonania dalszych czynności służbowych, a w szczególności w celu: identyfikacji osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia; ustalenia świadków zdarzenia powodującego naruszenie bezpieczeństwa lub porządku publicznego; wykonania polecenia wydanego przez sąd lub prokuratora; identyfikacji osób wskazanych przez pokrzywdzonych jako sprawców przestępstw lub wykroczeń; poszukiwanie osób zaginionych lub ukrywających się przed organami ścigania albo wymiarem sprawiedliwości. Powyższe przyczyny legitymowania są przykładowymi okolicznościami, w których żołnierze Żandarmerii Wojskowej podejmą czynności legitymowania – są to najczęściej spotykane sytuacje. Mogą się z nimi wiązać lub samoistnie występować inne zachowania osób, które będą uzasadniały legitymowanie. Żołnierze Żandarmerii Wojskowej mają prawo legitymować osobę np. gdy jej wygląd odpowiada rysopisowi osoby poszukiwanej lub gdy spotykają ją miejscach, w których gromadzi się element przestępczy albo gdy przenosi ona bagaże, których rodzaj, kształt, rozmiar i ciężar wzbudzają uzasadnione podejrzenie popełnienia czynu zabronionego. Mogą być również legitymowane osoby, które na widok żołnierza Żandarmerii Wojskowej okazują niepokój, przebywają w miejscu niedozwolonym lub w pobliżu chronionego obiektu, wykonują zdjęcia fotograficzne jednostek wojskowych lub wykonują rysunki miejsc o charakterze militarnym lub strategicznym, ważnym dla bezpieczeństwa i obronności państwa. Mając powyższe na względzie, rozszerzenie właściwości Żandarmerii Wojskowej o możliwość ustalania tożsamości wszystkich osób, w wypadku wystąpienia podstawy prawnej i faktycznej, jest w pełni uzasadnione.

Właściwość Żandarmerii Wojskowej wobec osób, w czasie noszenia przez nich mundurów oraz odznak i oznak wojskowych, w zakresie popełnienia wykroczeń, o których mowa w art. 61 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń, ma na celu odciążenie Policji oraz przyspieszenie reakcji uprawnionych służb wobec sprawcy wykroczenia. Należy podnieść, że w przypadku żołnierzy naruszających przepisy o odznakach i mundurach, żołnierze Żandarmerii Wojskowej posiadają uprawnienie do podjęcia czynności służbowych, natomiast wobec osoby nie będącej żołnierzem lecz wyglądającej jak żołnierz (posiadającej aktualne umundurowanie wojskowe), znajdującej się poza jednostką wojskową, Żandarmeria Wojskowa obecnie nie może podjąć żadnych czynności

służbowych. W tej sytuacji żołnierze Żandarmerii Wojskowej są zmuszeni wezwać Policję, która podejmuje dalsze czynności służbowe. W ocenie projektodawcy dotychczasowe ograniczenie właściwości wobec tych osób stanowi niepotrzebne obciążenie Policji oraz bezzasadne wydłużenie reakcji organów ścigania. Obecnie Żandarmeria Wojskowa nie ma właściwości wobec osób niebędących żołnierzami, znajdujących się poza terenem jednostki wojskowej, gdy zakłócają wykonywanie czynności służbowych przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej. Powyższe uniemożliwia Żandarmerii Wojskowej skuteczne wykonywanie czynności zabezpieczających zdarzenia i przedsięwzięcia wojskowe i państwowe, w tym międzynarodowe. Rozszerzenie właściwości podmiotowej Żandarmerii Wojskowej wynika z jej dotychczasowych doświadczeń w zwalczaniu przestępstw i wykroczeń. Proponowane rozszerzenie obejmuje również nowe osoby niebędące żołnierzami. Objęcie tych osób właściwością podmiotową umożliwi Żandarmerii Wojskowej skuteczne i systemowe wykrywanie i ściganie sprawców przestępstw w środowisku wojskowym. Przy czym należy również wskazać, że zmiana ta ma charakter dostosowujący właściwość Żandarmerii Wojskowej do już istniejących potrzeb, jak również nowych wyzwań wynikających z aktualnej sytuacji, w jakiej znajduje się Rzeczpospolita Polska, a w szczególności jej Siły Zbrojne. Odnośnie do osób, które uczestniczą w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego lub wykonaniu takiego zamówienia, należy wskazać, że proponowana zmiana pozwoli Żandarmerii Wojskowej na skuteczne wykrywanie szeregu przestępstw związanych z zamówieniami publicznymi realizowanymi na rzecz wojska, w szczególności w zakresie tzw. zmowy przetargowej, w sytuacji, gdy działanie sprawców nie obejmuje żołnierzy lub pracowników wojska, a jedynie przedstawicieli podmiotów ubiegających się o udzielenie zamówienia wojskowego (wykonawców) działających jednak na szkodę Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Zdarza się, że podmioty gospodarcze, które ubiegają się o udzielenie zamówienia na rzecz wojska, nie współdziałają z żołnierzami, natomiast dzielą się między sobą rynkiem, przystępując do jednego zamówienia, posiadając kilka podmiotów gospodarczych, które stwarzając jedynie pozory konkurencji, celowo zawyżają ceny, aby finalnie wygrać „z góry ustawiony” przetarg. Wówczas Żandarmeria Wojskowa nie jest właściwa wobec tych sprawców przestępstw. Analogiczna sytuacja dotyczy okoliczności, w której osoby te dopuszczają się czynów zabronionych na szkodę jednostek wojskowych już po wygraniu przetargu, ale jeszcze przed wykonaniem zawartej umowy. W obecnym stanie prawnym przeciwdziałanie popełnienia przestępstwa bądź jego szybkie wykrycie często wymaga od Żandarmerii Wojskowej zaangażowania innych instytucji uprawnionych do wykonywania czynności, w tym czynności operacyjno-rozpoznawczych. Nie bez znaczenia

jest to, że czynności wobec wyżej wskazanych osób w wypadkach zakreślonych prawem są obecnie realizowane przez inne służby na wniosek Żandarmerii Wojskowej celem ochrony porządku publicznego oraz życia i zdrowia ludzi. Proponowane zmiany spowodują, że ściganie sprawców przestępstw będzie efektywniejsze, co wpłynie na ogólne ograniczenie poziomu przestępczości;

2) w art. 4:

- w ust. 1 pkt 4 i 5 doprecyzowano, że Żandarmeria Wojskowa wykonuje również zadania w zakresie zapobiegania popełniania przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych,
- w ust. 2 dodano pkt 9a zawierający regulacje w zakresie kontrolowania przez Żandarmerię Wojskową uprawnień osób do noszenia munduru, odznak i oznak wojskowych. Jest to rezultat zmiany wprowadzonej w art. 3 ust. 2 pkt 4d ustawy,
- w pkt 18 celem ujednolicenia nazewnictwa z art. 21 ustawy, wyrazy „czynności ochronnych” zastąpiono wyrazem „ochrony” (analogiczna zmiana również w art. 11 ust. 3 i art. 12 ust. 2),
- w ust. 2 pkt 20 doprecyzowano zakres wykonywania przez Żandarmerię Wojskową zadania ochrony placówek zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej znajdujących się w miejscu stacjonowania Polskich Kontyngentów Wojskowych oraz ochronę fizyczną członków personelu dyplomatyczno-konsularnego tych placówek – wskazanych przez ministra właściwego do spraw zagranicznych zgodnie z ust. 6,
- w projektowanym ust. 6 wskazano, że minister właściwy do spraw zagranicznych, w przypadkach uzasadnionych względami bezpieczeństwa, w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej wskazuje placówki zagraniczne oraz członków ich personelu dyplomatyczno-konsularnego (wszystkich członków personelu dyplomatyczno-konsularnego wskazanych placówek) znajdujących się w miejscu stacjonowania Polskich Kontyngentów Wojskowych o objęcie ochroną fizyczną przez Żandarmerię Wojskową, jeżeli zapewnienie ochrony placówek zagranicznych i członków ich personelu dyplomatyczno-konsularnego w inny sposób okaże się lub może okazać się niewystarczające,
- w projektowanym ust. 7 określono na czym polega ochrona fizyczna placówki zagranicznej oraz personelu dyplomatyczno-konsularnego,
- projektowany ust. 8 wskazuje, że Żandarmeria Wojskowa podczas wykonywania zadań określonych w ust. 7 współdziała z personelem konsularno-dyplomatycznym placówki zagranicznej objętej ochroną;

- projektowany ust. 9 zawiera upoważnienie dla Ministra Obrony Narodowej (w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zagranicznych) do uregulowania, w drodze rozporządzenia, szczegółowego zakresu i sposobu wykonywania przez Żandarmerię Wojskową zadań ochrony fizycznej placówek zagranicznych oraz sposobu i trybu współdziałania Żandarmerii Wojskowej i personelu konsularno-dyplomatycznego placówki objętej ochroną. Powyższa zmiana reguluje dotychczasowe ustalenia Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Ministerstwa Obrony Narodowej oraz faktyczne realizowanie ochrony placówek zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej przez Żandarmerię Wojskową;
- 3) w art. 6a projektu wprowadzono ustawowe uprawnienie dla Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej w przedmiocie zarządzenia i przeprowadzenia kontroli w podległych mu jednostkach organizacyjnych na zasadach i w trybie określonych w przepisach ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2026 r. poz. 158). Dotychczas Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej realizował to uprawnienie z upoważnienia Ministra Obrony Narodowej na mocy aktu prawa wewnętrznego, a mianowicie decyzji nr 516/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 30 grudnia 2011 r. w sprawie powołania Pełnomocnika Ministra Obrony Narodowej do Spraw Kontroli (Dz. Urz. Min. Obr. Nar. poz. 441 oraz z 2014 r. poz. 238);
- 4) w projektowanym art. 8 ust. 1 pkt 1a ustawy uregulowano pion funkcjonalny Żandarmerii Wojskowej – operacyjno-rozpoznawczy, który obecnie już funkcjonuje w strukturach Żandarmerii Wojskowej, na podstawie zarządzenia nr 11/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 21 kwietnia 2020 r. w sprawie utworzenia pionu operacyjno-rozpoznawczego w Żandarmerii Wojskowej (Dz. Urz. Min. Obr. Nar. poz. 69). Jest to jeden z kluczowych pionów funkcjonalnych służących do realizacji ustawowych zadań przez Żandarmerię Wojskową. Wprowadzenie projektowanego art. 8 ust. 1 odpowiadałoby zatem istniejącemu stanowi faktycznemu i usystematyzowałoby w tym zakresie przepisy rangi ustawowej. Za powyższym przemawia także okoliczność, iż działania operacyjno-rozpoznawcze podejmowane przez Żandarmerię Wojskową, a w szczególności te mogące ingerować w sferę praw i wolności obywatelskich gwarantowanych przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej (wynikające z art. 31–33 ustawy zasadniczej) podejmowane mogą być wyłącznie przez służby specjalne i służby policyjne posiadające wyspecjalizowane i wyodrębnione komórki operacyjno-rozpoznawcze;
- 5) w projektowanym art. 11:
- w ust. 2 zrezygnowano z odesłania do art. 40 ust. 2, gdyż stało się ono nieaktualne,

- dodano ust. 4, w którym dodano uprawnienia dla Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej i komendantów terenowych jednostek organizacyjnych Żandarmerii Wojskowej do określania ubioru i wyposażenia wobec żołnierzy Żandarmerii Wojskowej, którzy wykonują ochronę albo czynności operacyjno-rozpoznawcze w ubiorze cywilnym. Określanie ubioru i wyposażenia żołnierzy Żandarmerii Wojskowej przy wykonywaniu ochrony i czynności operacyjno-rozpoznawczych będzie wydawane w aktach prawa wewnętrznego Żandarmerii Wojskowej – rozkazy Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej i rozkazy komendantów jednostek organizacyjnych Żandarmerii Wojskowej. Powyższe uprawnienia obecnie przysługują Komendantom jedynie na mocy przepisów kompetencyjnych prawa wewnętrznego, tj.: zarządzenia nr 15/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Komendy Głównej Żandarmerii Wojskowej (Dz. Urz. Min. Obr. Nar. poz. 91) oraz zarządzenia nr 38/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 15 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych zakresów działania jednostek organizacyjnych (Dz. Urz. Min. Obr. Nar. poz. 209, z późn. zm.);
- 6) w art. 12 ust. 2 ustawy zrezygnowano z odesłania do art. 40 ust. 2, gdyż odesłanie to stało się nieaktualne;
- 7) w art. 17:
 - w ust. 1 doprecyzowano pkt 7, że żołnierze Żandarmerii Wojskowej, wykonując zadania, o których mowa w art. 4, wobec osób określonych w art. 3 ust. 2, mają prawo nakładania grzywien w drodze mandatu karnego za wykroczenia, na zasadach i w trybie określonym w przepisach o postępowaniu w sprawach o wykroczenia,
 - w ust. 1 pkt 10a, 10b, 10c dotyczą uregulowania obserwowania i rejestrowania obrazu, a w niektórych przypadkach również dźwięku przy wykonywaniu czynności służbowych przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej. W art. 17 w ust. 1 w pkt 10b wprowadzono możliwość obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych, podczas prowadzenia działań kontrterrorystycznych, a także w środkach transportu Żandarmerii Wojskowej. W projektowanym pkt 10c (art. 17 ust. 1 ustawy) umożliwiono obserwowanie i rejestrowanie przy użyciu środków technicznych obrazu z pomieszczeń izb zatrzymań. Zaproponowane zmiany są związane odpowiednio z wyposażeniem Żandarmerii Wojskowej w kamery nasobne rejestrujące przebieg interwencji. Powyższymi uprawnieniami do rejestrowania obrazu i dźwięku od lat dysponuje Policja. Doświadczenia Policji pokazują zasadność używania tych urządzeń, które często stanowią dowód w sprawie. Brak zapisu przebiegu zdarzenia, np. podczas interwencji

domowej związanej z przemocą w rodzinie, działa na niekorzyść osoby poszkodowanej. Zapis ze zdarzenia ma kluczową wartość dowodową dla rozstrzygnięcia sprawy. Ponadto stanowi również dowód wykazujący prawidłowości działania Żandarmerii Wojskowej, w przypadku wpłynięcia skargi lub zażalenia na podejmowane czynności. Natomiast obserwowanie i rejestrowanie przy użyciu środków technicznych obrazu z pomieszczeń izb zatrzymań ma na celu wyłącznie zapewnienie bezpieczeństwa osoby zatrzymanej bądź osadzonej. Praktyka pokazuje, iż te osoby często dokonują samookaleczeń lub targnięcia się na własne życie. Powyższe rozwiązania od lat stosowane są z powodzeniem w Policji,

- dodano ust. 4, 5 i 6, w których uregulowano retencje zapisów obrazu z izb zatrzymań, które nie zawierają dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego albo postępowania w sprawach o wykroczenia, postępowania dyscyplinarnego lub nie mogą zostać wykorzystane w postępowaniu w ramach czynności wyjaśniających albo dowodów mających znaczenie dla toczących się postępowań. Informacje te Żandarmeria Wojskowa przechowuje przez co najmniej 30 dni, nie dłużej jednak niż 60 dni od dnia zarejestrowania, a następnie je niszczy. Ponadto uregulowano retencje informacji dotyczących realizacji czynności, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 10a i 10b, w tym dane osobowe niezawierające dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego albo postępowania w sprawach o wykroczenia, postępowania dyscyplinarnego lub mogących być wykorzystanymi w postępowaniu w ramach czynności wyjaśniających albo dowodów mających znaczenie dla toczących się postępowań. Informacje te Żandarmeria Wojskowa przechowuje przez co najmniej 30 dni, nie dłużej jednak niż 60 dni od dnia zarejestrowania, a następnie je niszczy, a w przypadku czynności operacyjno-rozpoznawczych terminy, o których mowa powyżej, są liczone od dnia zakończenia realizacji tych czynności. W trakcie prowadzenia działań służbowych w miejscach innych niż publiczne, z wyłączeniem działań kontrterrorystycznych lub wymagających użycia specjalistycznych sił i środków oraz specjalistycznej taktyki działań, żołnierz Żandarmerii Wojskowej w miarę możliwości uprzedza osobę, wobec której podejmuje czynności, o rejestrowaniu obrazu lub dźwięku. Sformułowanie „w miarę możliwości” zostało użyte w związku z brakiem możliwości jednoznacznego określenia okoliczności, które mogą zaistnieć podczas podejmowania interwencji przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej oraz które implikują natychmiastowe działania w celu uniknięcia bądź zminimalizowania zagrożenia życia lub zdrowia albo działania dynamicznego, gdzie informacja o rejestrowaniu przebiegu interwencji może

uniemożliwić jej sprawny przebieg, powodując jedynie eskalację zagrożenia. Zdarzenia takie mogą wystąpić podczas użycia środków przymusu bezpośredniego na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. z 2026 r. poz. 244), kiedy ich użycie jest dopuszczalne, np. w celu obezwładnienia osób, wówczas wymaga się podawania prostych i zwięzłych komunikatów wymuszających przeciwdziałanie bezpośredniemu zamachowi na ochraniane obszary, obiekty lub urządzenia, niszczenie mienia lub ujęcie osoby, udaremnienie jej ucieczki lub pościgu za tą osobą bądź konieczność zastosowania kilku środków przymusu bezpośredniego. Należy przy tym zauważyć, że projektowane rozwiązanie jest analogiczne do rozwiązania przyjętego w art. 15c ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2025 r. poz. 636, z późn. zm.);

- 8) uchylono art. 19 ustawy stanowiący upoważnienie dla Ministra Obrony Narodowej do wydania rozporządzenia, w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, ministrem właściwym do spraw wewnętrznych w sprawie określenia wykroczeń, za które żołnierze Żandarmerii Wojskowej są upoważnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego. Uchylenie art. 19 ustawy należy rozpatrywać łącznie z projektowanymi zmianami w ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. Dotychczasowe ograniczenia do prowadzenia postępowania mandatowego przez Żandarmerię Wojskową tylko wobec sprawców wykroczeń określonych w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 19 ustawy nie ma żadnego uzasadnienia. Brak uprawnienia Żandarmerii Wojskowej do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego za wszystkie wykroczenia, tak jak Policja, znacznie wydłuża postępowanie w sprawach o wykroczenia, a w przypadku braku żądania ścigania dowódcy żołnierza-sprawcy wykroczenia, często do żadnego ukarania nie dochodzi. Podkreślenia wymaga, że Żandarmeria Wojskowa jest wyspecjalizowaną służbą w wojsku, tzw. „policją wojskową”, tak jak Policja, realizuje zadania ochrony porządku publicznego, ochrony życia i zdrowia ludzkiego przed zamachami naruszającymi te dobra, zajmuje się ściganiem przestępstw i wykroczeń oraz nierzadko jest używana do wspierania Policji w ich ustawowych działaniach. Ograniczeniem dla Żandarmerii Wojskowej jest jedynie jej właściwość;
- 9) w projektowanym art. 21 ustawy określono osoby, które ochrania Żandarmeria Wojskowa. Ponadto uregulowano przypadki, w których Żandarmeria Wojskowa odstępuje od ochrony oraz przypadki, w których nie można odstąpić od ochrony ze względu na bezpieczeństwo osoby ochranianej. Regulacje dotyczące sposobu i trybu współdziałania Żandarmerii Wojskowej i Służby Ochrony Państwa postanowiono uregulować w akcie wykonawczym

do ustawy. Przedmiotowa zmiana jest wynikiem wniosku *de lege ferenda* Rządowego Centrum Legislacji podczas procedowania projektu rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej w sprawie osób, w stosunku do których Żandarmeria Wojskowa wykonuje czynności ochronne, oraz zakresu i trybu współdziałania Żandarmerii Wojskowej ze Służbą Ochrony Państwa.

Należy podkreślić, iż w art. 21 ust. 1 proponuje się dodać pkt 1 o treści: *1) Ministra Obrony Narodowej, także przez 30 dni od dnia zaprzestania zajmowania przez niego urzędu oraz podczas jego pobytu poza granicami państwa;*”;

- 10) w art. 24 w ust. 1, w związku z proponowanym brzmieniem art. 17, dodano kolejne czynności (rejestrowanie obrazu i dźwięku) wykonywane przez Żandarmerię Wojskową, na które przysługuje zażalenie do prokuratora do spraw wojskowych w powszechnej jednostce organizacyjnej prokuratury, w terminie 7 dni od dnia ich dokonania;
- 11) zmiany dokonane w art. 31 regulującym kontrolę operacyjną umożliwią zastosowanie kontroli operacyjnej wobec osób, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 1, 3, 4b, 5–7 ustawy. Będą to dodatkowo:
 - osoby stwarzające lub mogące stwarzać zagrożenie dla osoby ochranianej (pkt 4b),
 - osoby niebędące żołnierzami, jeżeli uczestniczą w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego przez jednostkę wojskową lub wykonaniu takiego zamówienia (pkt 6 lit. d),
 - żołnierze sił zbrojnych państw obcych przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz członkowie ich personelu cywilnego, jeżeli pozostają w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, o ile umowa międzynarodowa, której Rzeczpospolita Polska jest stroną, nie stanowi inaczej (pkt 7).

Należy wskazać, że po wyczerpaniu innych środków prawem przewidzianych do ujawnienia działalności przestępczej osób stwarzających zagrożenie dla osoby ochranianej, osób uczestniczących w działalności przestępczej związanej z postępowaniem o zamówienie publiczne bądź działalności przestępczej żołnierzy państw obcych niezbędne jest zapewnienie Żandarmerii Wojskowej narzędzi do wykazania popełnionych przestępstw. Dodatkowo, z uwagi na to, że przedstawiciele państw obcych realizują czynności służbowe na obszarze obiektów wojskowych w ramach nawet kilkuletnich kontraktów, zasadnym jest posiadanie narzędzi umożliwiających ujawnienie ewentualnej działalności przestępczej, co zapewnić może kontrola operacyjna. Ponadto rozszerzenie katalogu przestępstw, w ramach których Żandarmeria Wojskowa może występować o kontrolę operacyjną, umożliwi kontynuowanie działań operacyjno-rozpoznawczych we

wskazanych obszarach działalności przestępczej po wyczerpaniu zasady subsydiarności w sposób niezależny od innych służb policyjnych. Do katalogu przestępstw dodano następujące przestępstwa z Kodeksu karnego, zwanego dalej „k.k.”, tj. z art. 165a § 1 i 2 (finansowanie przestępstwa o charakterze terrorystycznym), art. 224a (fałszywy alarm), art. 269a (zakłócenie systemu komputerowego), art. 269b § 1 (wytwarzanie programów komputerowych służących do popełnienia przestępstwa), art. 279 § 1 (kradzież z włamaniem), art. 287 § 1 (oszustwo komputerowe), art. 296 § 1–3 (wyrządzenie szkody w obrocie gospodarczym), art. 296a § 1, 2 i 4 (łapownictwo na stanowisku kierowniczym), art. 297 § 1 (wyłudzenie kredytu) oraz art. 298 § 1 (wyłudzenie odszkodowania). Dotychczasowa praktyka, w przypadku kiedy podejrzewany o popełnienie wskazanych przestępstw, nieobjętych katalogiem, żołnierz współdziałał z osobą cywilną, powodowała konieczność nawiązywania porozumienia o współdziałaniu z innym organem (najczęściej Policją lub CBA), podczas gdy właściwość procesowa leżałaby w gestii Żandarmerii Wojskowej (art. 279 § 1, art. 296 § 1–3, art. 296a § 1, 2 i 4, art. 297 § 1 i art. 298 § 1). Dodać należy, iż wyżej wskazane czyny nacechowane są wysoką szkodliwością społeczną i najczęściej zagrożone są wysoką sankcją karną. Jednocześnie, mając na względzie transformację przestępczości, a także obowiązki Żandarmerii Wojskowej w zakresie działań antyterrorystycznych oraz walki z cyberprzestępczością, zasadnym jest poszerzenie katalogu o wskazane przestępstwa. Wnioskodawca uznał za zasadne dopasowanie katalogu przestępstw do realnych zagrożeń w działalności Żandarmerii Wojskowej, nie zaś do katalogu przestępstw innych służb. Celem zmiany jest zwiększenie skuteczności działań operacyjnych Żandarmerii Wojskowej w obszarach wysokiego ryzyka, jak m.in. przeciwdziałanie finansowaniu terroryzmu, ochrona mienia wojskowego czy eliminowanie nadużyć przy zamówieniach publicznych.

Wśród przestępstw, o które katalog się rozszerzy, wskazano m.in. art. 165a § 1 i 2 k.k. (finansowanie przestępstwa o charakterze terrorystycznym), art. 297 § 1 k.k. (wyłudzenie kredytu) i art. 298 § 1 k.k. (wyłudzenie odszkodowania). Warto podkreślić, iż Żandarmeria Wojskowa jest specjalistyczną formacją, której zadania są podobne do zadań Policji, jednakże różnią się od nich, zarówno w sferze podmiotowej (ograniczony katalog osób), jak i przedmiotowej (m.in. w zakresie ochraniania mienia wojskowego przed zamachami naruszającymi te dobra). Żandarmeria Wojskowa realizuje zadania służbowe przy wschodniej granicy, w tym zabezpiecza incydenty naruszenia granicy państwa przez osoby i sprzęt wojskowy, np. drony. W związku z tym niezasadne jest porównywanie uprawnień Policji i Żandarmerii Wojskowej w zakresie katalogu przestępstw, co do których możliwe

jest realizowanie kontroli operacyjnej. Ponadto analiza przepisów zawartych w ustawach pragmatycznych innych służb wskazuje nie tylko na daleko idącą różnorodność przestępstw katalogowych w kontekście kontroli operacyjnej, ale również odmienność w ich opisie. Odnosząc się do poszczególnych przestępstw wskazanych wyżej, to za ich umieszczeniem w treści art. 31 ust. 1 pkt 4 ustawy przemawia następująca argumentacja:

- art. 165a § 1 i 2 k.k. – obecna sytuacja geopolityczna wskazuje na coraz większą radykalizację osób i grup przestępczych, których działania przybierają postać zamachów terrorystycznych. Wiele tych działań jest możliwych dzięki aktywności podmiotów w sferze finansowej. Wiąże się bowiem z pozyskaniem środków pieniężnych na sfinansowanie zakupu przedmiotów do produkcji materiałów wybuchowych, broni, ale również opłacaniu osób udzielających pomocy sprawcom przestępstw terrorystycznych czy zakupu sprzętu specjalistycznego, pojazdów itp. Z uwagi na fakt, iż jednym z zadań Żandarmerii Wojskowej jest prowadzenie działań antyterrorystycznych polegających m.in. na zapobieganiu zdarzeniom o charakterze terrorystycznym, zasadnym jest wyposażenie tej formacji w narzędzie, które będzie skutecznie przeciwdziałać powstawaniu tego rodzaju zagrożeń na etapie pozyskiwania środków finansowych,
- art. 297 § 1 k.k. – jednym z zadań Żandarmerii Wojskowej jest ochranianie mienia wojskowego przed zamachami naruszającymi te dobra. Realizacja tego zadania wiąże się z wielopłaszczyznowymi działaniami, których głównym celem jest zapobieganie oraz skuteczne zwalczanie wszelkich zachowań, które mogą doprowadzić do zamachu na mienie wojskowe. Dotyczy to zarówno sprzętu wojskowego, wyposażenia, nieruchomości, budynków, ale także środków pieniężnych będących w dyspozycji jednostek podległych pod resort obrony narodowej. Jednym z przestępstw, którego realizacja wiązać się może z zamachem na mienie wojskowe jest art. 297 § 1 k.k., który w szerokim opisie strony przedmiotowej wskazuje na uzyskanie zamówienia publicznego. Obecnie jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej, będące podmiotami sektora publicznego, w związku z przepisami ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1320, z późn. zm.), zobowiązane są stosować przepisy tej ustawy, by móc dokonać zakupu dostaw i usług w każdym aspekcie funkcjonowania tych jednostek. W związku z tym pojawiają się przypadki pozyskiwania zamówień publicznych przez przedsiębiorców wskutek podstępnych działań, na co wskazują liczne sprawy prowadzone przez Żandarmerię Wojskową. Wiele z tych przypadków pozostaje niewykrytych. Każde z nich natomiast

wiąże się z zagrożeniem, że w wyniku podstępnych działań przedsiębiorców wskazujących na spełnienie wymogów określonych w Specyfikacji Warunków Zamówienia do konkretnych zamówień, w rzeczywistości albo nie są w stanie zrealizować zamówienia, albo realizują je w sposób niewłaściwy. Sytuacja ta naraża Skarb Państwa na konieczność ogłaszania nowych zamówień, często po bardzo niekorzystnych cenach, żeby móc zaspokoić potrzeby jednostek. Tym samym uzyskanie przez Żandarmerię Wojskową narzędzia w postaci możliwości zarządzenia kontroli operacyjnej w sprawie o czyn z art. 297 § 1 k.k. mogłoby zapobiec takim sytuacjom. Występek ten jest obecny w katalogach przestępstw innych służb uprawnionych do stosowania kontroli operacyjnej. W szczególności wprost został wskazany w art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 712 i 718) oraz w art. 27 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2025 r. poz. 902, z późn. zm.),

- art. 298 § 1 k.k. – istota tego przestępstwa zasadniczo opiera się na działaniach sprawczych, których celem jest wprowadzenie w błąd zakładu ubezpieczeń, by ten wypłacił odszkodowanie. Tym samym zasadniczo jest ono bardzo podobne do przestępstwa oszustwa (art. 286 § 1 k.k.), które znajduje się w katalogu przestępstw umożliwiających zastosowanie kontroli operacyjnej przez Żandarmerię Wojskową. Ponadto zwiększenie liczebności żołnierzy w połączeniu z większą ilością pojazdów będących w dyspozycji wojska, w tym specjalistycznych, powoduje zwiększenie możliwości zaistnienia tego rodzaju przestępstw. Celowość dodania tego przestępstwa jest ściśle powiązana z obecną sytuacją geopolityczną;
- 12) zmiana przepisu art. 31 ust. 20 polega na wykreśleniu ministra właściwego do spraw gospodarki z delegacji do wydania, w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej i Ministrem Sprawiedliwości, rozporządzenia określającego sposób dokumentowania kontroli operacyjnej oraz przechowywania i przekazywania wniosków i zarządzeń, a także przechowywania, przekazywania oraz przetwarzania i niszczenia materiałów uzyskanych podczas stosowania tej kontroli. Zakres wspomnianej delegacji wykracza poza kompetencje ministra właściwego do spraw gospodarki, określone w ustawie z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1275, z późn. zm.);
- 13) zmiana przepisu art. 32 ust. 1 umożliwi Żandarmerii Wojskowej dokonywanie zakupu kontrolowanego wobec osób, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 1, 3, 4b, 5–7 ustawy.

Rozszerzenie właściwości podmiotowej o osoby: pracowników zatrudnionych w jednostkach wojskowych, w związku z ich zachowaniem się podczas pracy w tych jednostkach (pkt 3 lit. a), osób stwarzających lub mogących stwarzać zagrożenie dla osoby ochranianej (pkt 4b) albo jeżeli uczestniczą w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego przez jednostkę wojskową lub wykonaniu takiego zamówienia (pkt 6 lit. d) oraz żołnierzy sił zbrojnych państw obcych przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz członków ich personelu cywilnego, jeżeli pozostają w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, o ile umowa międzynarodowa, której Rzeczpospolita Polska jest stroną, nie stanowi inaczej (pkt 7), umożliwi Żandarmerii Wojskowej podejmowanie skutecznych działań, ukierunkowanych na zebranie wiarygodnego materiału dowodowego. Jednocześnie należy wskazać, iż rozszerzenie właściwości podmiotowej o wskazane osoby będzie zgodne z właściwością procesową Żandarmerii Wojskowej. Biorąc pod uwagę fakt, że przedsięwzięcia realizowane w ramach art. 31 i art. 32 prowadzone są często równolegle, co w efekcie przekłada się na wskazanie środków dowodowych, a tym samym ujawnienie sprawców przestępstw, nie znajduje uzasadnienia inna właściwość podmiotowa wskazanych metod pracy operacyjno-rozpoznawczej. Rozszerzenie katalogu możliwości przeciwdziałania czynom zabronionym przez umożliwienie stosowania w tym zakresie bardziej zaawansowanych metod pracy operacyjno-rozpoznawczej jest konieczne, gdyż zapewni większą elastyczność oraz skuteczność podejmowanych przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej działań.

Zmiany w zakresie ust. 3, 3a, 6, 6b i 7 ustawy mają charakter porządkujący. Regulacja w zakresie uzyskiwania zgody Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego Prokuratora Krajowego w przypadku zarządzania czynności, o których mowa w art. 32 ust. 1 i 2 przez Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej oraz dalszej roli tego Prokuratora uporządkuje obecny stan prawny, gdzie przy czynnościach z zakresu art. 31 (kontrola operacyjna) ustawy właściwy jest Pierwszy Zastępca Prokuratora Generalnego Prokuratora Krajowego, do którego trafiają materiały z przeprowadzonej kontroli operacyjnej, a przy czynnościach z zakresu art. 32 (zakup kontrolowany) właściwy zastępca prokuratora okręgowego do spraw wojskowych. Obecnie mamy do czynienia z niepotrzebnym dualizmem proceduralnym w zakresie stosowania przedsięwzięć specjalnych, w przypadku gdy organem wnioskującym o ich zastosowanie, bądź je zarządzającym, jest Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej. Zmiana takiego stanu rzeczy skutkowałaby między innymi tym, że w przypadku konkretnych spraw operacyjnych po stronie prokuratury

- każdorazowo występowałby ten sam organ, co biorąc pod uwagę, iż nierzadko przedsięwzięcia realizowane w ramach art. 31 i 32 idą w parze, jest w pełni uzasadnione;
- 14) zmiana dotyczy regulacji w zakresie niejawnego nadzorowania, o którym mowa w art. 33 ustawy. *Ratio legis* proponowanej zmiany jest analogiczne, jak w przypadku projektowanego art. 32 (zakup kontrolowany). Wprowadzenie zapisów dotyczących zawiadamiania Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego Prokuratora Krajowego w przypadku zarządzenia czynności, o których mowa w art. 33 ust. 1 (niejawne nadzorowanie) przez Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej oraz dalszej roli tego Prokuratora uporządkuje obecny stan prawny, gdzie przy czynnościach z zakresu art. 31 (kontrola operacyjna) właściwy jest Pierwszy Zastępca Prokuratora Generalnego Prokurator Krajowy, do którego trafiają materiały z przeprowadzonej kontroli operacyjnej, a przy czynnościach z zakresu art. 32 (zakup kontrolowany) właściwy zastępca prokuratora okręgowego do spraw wojskowych. Zatem i w tym przypadku występuje swoisty dualizm proceduralny w zakresie stosowania przedsięwzięć specjalnych;
- 15) w art. 40 ust. 3 zmieniono upoważnienie dla Ministra Obrony Narodowej, aby uregulował w drodze zarządzenia sposób i tryb wydawania oraz posługiwania się i przechowywania dokumentami i środkami identyfikacji elektronicznej, o których mowa w ust. 2 i 2a ustawy. Zmiana dotyczy dodatkowego dodania ust. 2a w art. 40 ustawy. Poszerzony zakres ochrony o środki identyfikacji elektronicznej zawierające dane inne niż dane żołnierza Żandarmerii Wojskowej (ust. 2a) skutecznie zabezpieczy podejmowane przez Żandarmerię Wojskową czynności służbowe oraz zapewni ochronę form i metod pracy operacyjno-rozpoznawczej, w myśl celów jakie przyjął ustawodawca w art. 40 ustawy. W przekonaniu projektodawcy art. 40 ust. 1, 2 i 2a ustawy stanowią zasady ogólne czynności operacyjno-rozpoznawczych pn. „Kamuflaż”, której sposób i tryb reguluje zarządzenie, które będzie wydane na podstawie projektowanego art. 40 ust. 3 ustawy;
- 16) w projektowanym art. 40b, który dotyczy korzystania z informacji stanowiących tajemnicę prawnie chronioną, dodano możliwość korzystania przez Żandarmerię Wojskową z informacji stanowiących tajemnicę zawodową, w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz. U. z 2026 r. poz. 623, z późn. zm.). Ponadto dodano kolejne informacje, które są udostępniane Żandarmerii Wojskowej w celu realizacji czynności służbowych. Informacje te dotyczą zawarcia z osobą fizyczną, prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej umowy o świadczenie usług płatniczych, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, umożliwiające weryfikację zawarcia takich umów i czasu ich obowiązywania,

a także dane teleadresowe umożliwiające nawiązanie kontaktu z tą osobą fizyczną, prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej. Biorąc pod uwagę charakter działań prowadzonych przez Żandarmerię Wojskową, w szczególności w obszarze korupcji i prania pieniędzy, zasadnym jest nadanie jej uprawnień do uzyskiwania informacji zawartych w ustawie o usługach płatniczych. Obowiązujący stan prawny sprawił, iż w praktyce odmawia się tego dostępu. Powyższe uprawnienia mają inne służby, w tym Policja;

- 17) w projektowanym art. 41a wprowadzono kontratyp. Nie popełnia przestępstwa, kto, będąc do tego uprawnionym, wykonuje czynności określone w art. 32 ust. 1 i 2 ustawy, a także kto wykonuje czynności określone w art. 33 ust. 1 ustawy. Regulacja stanowi ustawowy kontratyp w stosunku do przestępstwa stypizowanego w art. 235 kk, tj. tworzenia fałszywych dowodów dla podjęcia ścigania o przestępstwo. Kontratyp obejmuje podmiot uprawniony, który wykonuje czynności polegające na zakupie kontrolowanym, kontrolowanym przyjęciu lub wręczeniu korzyści majątkowej, a także przesyłce niejawnie nadzorowanej. Analogicznym przepisem jest art. 144a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji;
- 18) w art. 42 ust. 2, wskazującym na przypadki użycia broni palnej przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej, zaproponowano odwołanie do całego art. 45 i art. 47 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, zwanej dalej „ustawą o środkach przymusu”, nie zaś jak obecnie do poszczególnych punktów. W stosunku do aktualnej regulacji projekt dodatkowo odwołuje się do art. 45 pkt 1 lit. d, art. 45 pkt 4 lit. c, art. 45 pkt 5 oraz art. 47 pkt 4 ustawy o środkach przymusu.

Zasadności powyższych zmian należy upatrywać m.in. w obecnej sytuacji geopolitycznej.

III. W ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym

Dodano uprawnienie żołnierzom Żandarmerii Wojskowej do wydawania poleceń lub sygnałów wszystkim osobom znajdującym się na drodze podczas realizacji przez nich zadań ustawowych, a żołnierzom wojskowych organów porządkowych, w przypadku zabezpieczenia przemarszu lub przejazdu kolumn wojskowych albo w razie akcji związanej z ratowaniem życia lub mienia (art. 2 pkt 1 projektu). Projektowana zmiana rozstrzygnięta została w dwóch aspektach, tj. uprawnienia żołnierzy Żandarmerii Wojskowej do wydawania poleceń i sygnałów uczestnikom ruchu drogowego w każdej sytuacji i w pełnym zakresie (jak Policja) oraz uprawnień żołnierzy wojskowego organu porządkowego w określonych sytuacjach.

Żołnierze Żandarmerii Wojskowej realizują zadania prewencyjne w pełnym spektrum działania, zarówno samodzielnie, jak i w ramach wspólnych działań z Policją (np. patrole łączone). Zadania te realizowane są również na drogach publicznych i terenach „cywilnych”. Ponadto żołnierze Żandarmerii Wojskowej biorą czynny udział w zabezpieczeniu imprez masowych i uroczystości państwowych, w których nie zawsze przemieszczają się pojazdy wojskowe. Dodatkowo, w celu zapewnienia pełnego wsparcia w działaniach Policji w zakresie realizacji zadań na rzecz bezpieczeństwa i porządku w ruchu drogowym, zasadnym jest rozszerzenie posiadanych już uprawnień do kierowania ruchem do wszystkich okoliczności na drodze, które wymagają takiego działania, a nie tylko do sytuacji związanych z zabezpieczeniem przemieszczania się kolumn wojskowych albo akcji związanych z ratowaniem życia lub mienia. Przykładem takich działań są np. corocznie organizowane ogólnopolskie akcje Policji typu „Znicz” lub „Bezpieczna droga do szkoły”, gdzie patrole Żandarmerii Wojskowej samodzielnie wykonują takie zadania. Wprowadzenie takiej zmiany będzie miało znaczący wpływ na wzmocnienie bezpieczeństwa społecznego. W tym miejscu należy również zaznaczyć, że żołnierze Żandarmerii Wojskowej posiadają specjalistyczne wykształcenie i cyklicznie podnoszą umiejętności w zakresie kierowania ruchem drogowym. Żołnierze wojskowych organów porządkowych realizują te zadania w ograniczonym zakresie. Obecne i minione sytuacje związane z wykorzystywaniem pododdziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej do zwalczania klęsk żywiołowych i innych tego typu sytuacji jednoznacznie wskazują na konieczność sprecyzowania takiego uprawnienia. W większości przypadków siły zbrojne realizują takie zadania w terenach zurbanizowanych i na rzecz środowiska cywilnego, a działania te wymagają ciągłego ruchu pojazdów. W takich miejscach i okolicznościach nie zawsze możliwa jest obecność Policji lub Żandarmerii Wojskowej, co niesie za sobą konieczność kierowania ruchem przez żołnierza wojskowych organów porządkowych, tylko w zakresie ograniczonym. Obecna sytuacja geopolityczna, realizowane zadania, a także dynamiczne zmiany zachodzące w świecie, jednoznacznie wskazują na wzmożone wykorzystywanie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w takim zakresie w przyszłości. Zmiana brzmienia art. 129 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym jest konsekwencją zmiany art. 6 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, w którym dokonano podziału w zakresie kompetencji do wykonywania określonych czynności na drodze przez żołnierza Żandarmerii Wojskowej i wojskowego organu porządkowego. Mając powyższe na uwadze, dokonano zmian w art. 129 ust. 4 tej ustawy, doprecyzowując, że nabywają oni uprawnienia do wykonywania określonych czynności także wobec innego uczestnika ruchu drogowego (tj. osoby cywilnej), który uczestniczył w zdarzeniu

drogowym z udziałem pojazdu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (bez względu na jego status, tj. sprawca/poszkodowany). Powyższa zmiana jest konieczna, gdyż zdarzenia drogowe, z uwagi na swój szczególny charakter, wymagają od żołnierza Żandarmerii Wojskowej oraz wojskowego organu porządkowego wykonania szeregu specjalistycznych czynności na miejscu z zakresu jego zabezpieczenia. Zaliczyć do nich można w szczególności udzielenie niezbędnej pomocy poszkodowanym, czasową zmianę organizacji ruchu lub kierowanie tym ruchem drogowym, pasywne zabezpieczenie śladów oraz również *sensu stricte* czynności kontrolne wobec uczestników takiego zdarzenia, realizowane przez Żandarmerię Wojskową, jak np. sprawdzenie dokumentów, posiadanych uprawnień czy ich zatrzymanie.

IV. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa

Projektowany przepis art. 297e § 1 pkt 5a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa ma na celu umożliwić Żandarmerii Wojskowej uzyskiwanie od Szefa Krajowej Administracji Skarbowej danych niezawartych w aktach spraw podatkowych innych niż określone w art. 297c ustawy – Ordynacja podatkowa, jeżeli znajdują się w Centralnym Rejestrze Danych Podatkowych. Powyższe jest niezbędne Żandarmerii Wojskowej do skutecznego wykrywania oraz ścigania sprawców przestępstw. Dodawane Żandarmerii Wojskowej uprawnienie posiadają m.in. Policja i Straż Graniczna.

V. W ustawie z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym

Dodano Żandarmerię Wojskową, m.in. obok Policji, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej oraz innych podmiotów, jako formację uprawnioną do uzyskiwania informacji z Krajowego Rejestru Karnego, w zakresie, w jakim jest to konieczne do wykonywania nałożonych na nich zadań określonych w ustawie. Informacje uzyskane z Krajowego Rejestru Karnego są niezbędne do wykonywania zadań przez Żandarmerię Wojskową. Żandarmeria Wojskowa stoi na straży dyscypliny i porządku publicznego, zapobiega popełnianiu przestępstw oraz wykroczeń, wykrywa i ściga ich sprawców, ochrania życie i mienie zarówno w wojsku, jak i w sferze publicznej.

VI. W ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia

Kluczową zmianą jest uczynienie Żandarmerii Wojskowej oskarżycielem publicznym w sprawach o wykroczenia zgodnie z jej właściwością ustawową. W tym celu, w art. 17 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, zwanej dalej „k.p.s.w.”, dodano Żandarmerię Wojskową, m.in. obok Policji, inspektorów pracy, organów administracji rządowej i samorządowej, do podmiotów będących oskarżycielami publicznymi

w sprawach o wykroczenia. W myśl projektowanych zmian Żandarmeria Wojskowa będzie oskarżycielem publicznym w sprawach o wykroczenia popełnione przez osoby, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 1–4b i 4d–7 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, której przysługują uprawnienia i obowiązki procesowe Policji wynikające z niniejszego kodeksu, tj. będzie właściwa wobec osób podlegających orzecznictwu zarówno sądów powszechnych, jak i wojskowych. Żandarmerii Wojskowej będą przysługiwać uprawnienia i obowiązki procesowe Policji wynikające z k.p.s.w. Jednocześnie należy podkreślić, że Policja zachowa swoją generalną właściwość we wszystkich sprawach o wykroczenia, w tym w postępowaniu mandatowym. Celem projektowanej zmiany w żaden sposób nie jest ograniczenie właściwości Policji, a jej odciążenie przez uzyskanie spójnej, wolnej od fragmentacji właściwości procesowej Żandarmerii Wojskowej.

Powyższa zmiana implikuje zmiany art. 32 § 4, art. 56, art. 85, art. 86, art. 87 oraz art. 95 k.p.s.w. W art. 32 § 4 dodano Żandarmerię Wojskową, obok prokuratora do spraw wojskowych, do grona podmiotów uprawnionych do wydawania postanowień albo zarządzeń w toku czynności wyjaśniających. W projektowanym art. 56 § 1 uregulowano, iż czynności wyjaśniające, prowadzone w ramach postępowania w sprawach o wykroczenia, może także przeprowadzić prokurator lub zlecić je nie tylko Policji, ale również Żandarmerii Wojskowej. Ponadto w projektowanym art. 56 § 2 uregulowano, że przepisy w zakresie czynności wyjaśniających w prowadzonym postępowaniu w sprawach o wykroczenia (art. 54 i art. 55 k.p.s.w.) stosuje się odpowiednio również do Żandarmerii Wojskowej, w granicach jej właściwości. Natomiast w art. 56 w § 3 dodano Żandarmerię Wojskową obok Policji jako formację, do której instytucje, którym nadano uprawnienia oskarżyciela publicznego w drodze rozporządzenia określonego w art. 17 § 4 k.p.s.w., mogą zwracać się o przeprowadzenie czynności wyjaśniających w zakresie niezbędnym do ustalenia, czy istnieją podstawy do wystąpienia z wnioskiem o ukaranie oraz do zebrania danych koniecznych do sporządzenia wniosku o ukaranie. Zmiany w projektowanych art. 85, art. 86 i art. 87 k.p.s.w. mają na celu uczynienie Żandarmerii Wojskowej oskarżycielem publicznym w postępowaniu w sprawach osób podlegających orzecznictwu sądów wojskowych. Jednocześnie należy wskazać, że udział prokuratora w tym postępowaniu nie został w żaden sposób ograniczony, ponieważ w świetle art. 18 k.p.s.w. w każdej sprawie o wykroczenie wnioski o ukaranie może wnieść prokurator, stając się oskarżycielem publicznym. Prokurator może także wstąpić do postępowania wszczętego na podstawie wniosku o ukaranie wniesionego przez innego oskarżyciela. W wypadkach wskazanych powyżej udział prokuratora wyłącza udział innego oskarżyciela publicznego.

Należy wskazać, że na gruncie art. 95 § 1 k.p.s.w. postępowanie mandatowe prowadzi Policja, a inne organy, gdy przepis szczególny tak stanowi. W myśl projektowanego przepisu art. 95 § 1a k.p.s.w. Żandarmeria Wojskowa będzie właściwa do prowadzenia postępowania mandatowego wobec grupy osób wskazanej w art. 3 ust. 2 pkt 1–4b i 4d–7 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych. Brak uprawnienia Żandarmerii Wojskowej do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego za wszystkie wykroczenia, tak jak Policja, znacznie wydłuża postępowanie w sprawach o wykroczenia, a w przypadku braku żądania ścigania dowódcy żołnierza-sprawcy wykroczenia często do żadnego ukarania nie dochodzi. Podkreślenia wymaga, że Żandarmeria Wojskowa jest wyspecjalizowaną służbą w wojsku, tzw. „policją wojskową”, i tak jak Policja realizuje zadania ochrony porządku publicznego, ochrony życia i zdrowia ludzkiego przed zamachami naruszającymi te dobra, zajmuje się ściganiem przestępstw i wykroczeń oraz nierzadko jest używana do wspierania Policji w ich ustawowych działaniach.

VII. W ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych

Projektowany pkt 15a w art. 104 w ust. 1 ma na celu dodanie uprawnienia Żandarmerii Wojskowej, aby Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny udostępniał jej dane określone w art. 102 ust. 2–4 oraz art. 103 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych. Powyższe dane są niezbędne Żandarmerii Wojskowej do skutecznego wykonywania zadań ustawowych, między innymi do prowadzenia spraw związanych z wyłudzeniami komunikacyjnymi. Nie bez znaczenia jest to, że dodawane Żandarmerii Wojskowej uprawnienie posiadają m.in. Policja, Straż Graniczna, sądy i prokuratura.

VIII. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa

Celem doprecyzowania i wyeliminowania ewentualnego sporu kompetencyjnego po art. 3 ustawy dodaje się art. 3a w brzmieniu: „Art. 3a. W przypadku gdy wiceprezes Rady Ministrów pełni jednocześnie funkcję Ministra Obrony Narodowej, jego ochronę realizuje wówczas Żandarmeria Wojskowa, zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2026 r. poz. 159, 815 i ...).”.

IX. Przepisy przejściowe

Do spraw dotyczących realizacji przez Żandarmerię Wojskową czynności operacyjno-rozpoznawczych, ochrony uprawnionych osób oraz ochrony placówek

zagranicznych, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 31 ust. 20 ustawy zmienianej w art. 1 zachowują moc.

Dotychczasowe przepisy wydane na podstawie art. 40 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 1 tracą moc z dniem wejścia w życie przepisów wydanych na podstawie art. 40 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jednak niepóźniej niż po upływie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

X. Przepisy końcowe

Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

XI. Inne

Realizując obowiązek wynikający z art. 103 ust. 1a ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, tj. dokonania oceny przewidywanego wpływu projektu ustawy na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, należy stwierdzić, że projektowane zmiany nie mają wpływu na sektor przedsiębiorstw.

Przedmiotowy projekt nie wymaga uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia z właściwymi instytucjami i organami Unii Europejskiej, w tym Europejskim Bankiem Centralnym.

Projekt ustawy nie podlega procedurze notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936), projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny. Podmioty nie zgłosiły zainteresowania pracami nad projektem.

Projekt nie podlega ocenie przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404), lecz w trybie § 42 ust. 1 tego Regulaminu.

Projekt ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Nazwa projektu Ustawa o zmianie ustawy o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych oraz niektórych innych ustaw Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Obrony Narodowej Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Obrony Narodowej – Pan Władysław KOSINIAK-KAMYSZ Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu. Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej – płk Tomasz KAJZER, reprezentowany przez Szefa Zespołu Prawnego Komendy Głównej Żandarmerii Wojskowej – płk. Grzegorza KRZYWAŃSKIEGO 261 857 177	Data sporządzenia 10.07.2026 r. Źródło: ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2026 r. poz. 159 i 815) Nr w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów: UD 281
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Zmieniające się zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa, bezpieczeństwa obywateli Rzeczypospolitej Polskiej oraz zagrożenia wpływające bezpośrednio na przestrzeganie porządku publicznego, w tym zagrożenia o charakterze terrorystycznym oraz cybernetycznym, wymagają dostosowania do nich taktyki i metod działań Żandarmerii Wojskowej. Proponowane zmiany częściowo mają charakter aktualizujący i dostosowujący, a częściowo wykonują wnioski *de lege ferenda* zgłaszane na przestrzeni lat w toku innych procesów legislacyjnych, wreszcie są to zmiany *sensu stricto* merytoryczne, które wspierają rozwój i efektywność Żandarmerii Wojskowej. Mając na względzie zagrożenia płynące z konfliktu zbrojnego panującego na Ukrainie, Żandarmeria Wojskowa powinna dysponować odpowiednimi narzędziami prawnymi, aby być gotowa na każdą ewentualność tych zdarzeń. Projektowane zmiany są wynikiem dotychczasowej praktyki oraz analizy stosowania prawa przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej. Zasadniczym celem nowelizacji jest poprawa bezpieczeństwa państwa. Projektodawca zamierza osiągnąć ten cel przez poprawę funkcjonowania i wykonywania działalności służbowej Żandarmerii Wojskowej oraz rozszerzenie właściwości podmiotowej formacji i możliwości wykorzystywania funkcjonujących już w strukturach Żandarmerii Wojskowej narzędzi do wykrywania i ścigania sprawców przestępstw i wykroczeń, w tym przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych. W obecnym stanie prawnym właściwość Żandarmerii Wojskowej stała się fragmentaryczna, narzędzia prawne, którymi dysponuje Żandarmeria Wojskowa, częściowo straciły na aktualności, toteż zmiany są konieczne i ważne dla bezpieczeństwa państwa. Dokonano niezbędnych zmian dla ochrony porządku publicznego na terenach i obiektach jednostek wojskowych oraz w miejscach publicznych, ochrony życia i zdrowia ludzi oraz mienia wojskowego przed zamachami naruszającymi te dobra, oraz wykrywania przestępstw i wykroczeń, w tym przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych. Projektowane zmiany pozytywnie wpłyną na Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej.

Zasadnicze problemy formacji wynikające z niedostosowania jej ustawy pragmatycznej do sytuacji geopolitycznej omówiono poniżej.

1. Rozszerzono właściwość Żandarmerii Wojskowej o:

- osoby, w czasie noszenia przez nich mundurów oraz odznak i oznak wojskowych, w zakresie popełnienia wykroczeń, o których mowa w art. 61 Kodeksu wykroczeń (przywłaszczenie stanowiska, tytułu bądź stopnia),
- osoby, gdy zakłócają wykonywanie czynności służbowych przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej,
- osoby uczestniczące w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego przez jednostkę wojskową lub wykonywaniu takiego zamówienia na rzecz wojska,
- osoby niebędące żołnierzami, w zakresie ustalenia ich tożsamości w związku z realizacją zadań, o których mowa w art. 4 ust. 1.

Dotychczas Żandarmeria Wojskowa nie była właściwa wobec ww. osób, aby podjąć czynności wobec tych osób angażowano funkcjonariuszy Policji, którzy zasadniczo nie mają doświadczenia w pracy w środowisku wojskowym, posiadającym swoją specyfikę. Żandarmeria Wojskowa jest elementem Sił Zbrojnych RP, na co dzień pracuje w tym środowisku dlatego znana jest jej specyfika tego środowiska, w konsekwencji jest właściwą formacją do objęcia (przejęcia od Policji) swą właściwością ww. osoby. Rozszerzenie właściwości Żandarmerii Wojskowej w omawianym zakresie z

pewnością odciąży Policję, przyspieszy prowadzone czynności przez organy ścigania oraz zwiększy wykrywalność sprawców przestępstw.

2. Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej będzie uprawniony zarządzić i przeprowadzić kontrolę w podległych mu jednostkach wojskowych, w trybie ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2026 r. poz. 158).

Dotychczas Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej realizował kontrolę w trybie ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej w podległych mu jednostkach wojskowych z upoważnienia Ministra Obrony Narodowej na mocy decyzji nr 516/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 30 grudnia 2011 r. w sprawie powołania Pełnomocnika Ministra Obrony Narodowej do Spraw Kontroli (Dz. Urz. Min. Obr. Nar. poz. 441, z późn. zm.). Niemniej wskazane jest, aby Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej zarządzał i przeprowadzał kontrolę w podległych mu jednostkach wojskowych bezpośrednio na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej. Z uwagi na powyższe przedmiotowa decyzja nr 516/MON Ministra Obrony Narodowej będzie uchylona, zaś Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej będący dowódcą całej formacji (Żandarmerii Wojskowej) będzie mógł kontrolować podległe mu jednostki wojskowe w trybie ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej.

3. Uregulowano obserwowanie i rejestrowanie obrazu i dźwięku podczas wykonywania czynności służbowych przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej na terenach jednostek wojskowych oraz w miejscach publicznych (kamerki nasobne, kamery w izbach zatrzymań, kamery w środkach transportu Żandarmerii Wojskowej).

Dotychczas Żandarmeria Wojskowa nie posiadała tych uprawnień. Rejestrowanie podejmowanych czynności służbowych żołnierzy Żandarmerii Wojskowej pozwoli na większą transparentność ich działania. Ponadto materiał obejmujący rejestrowanie podejmowanych czynności przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej zostanie wykorzystany w prowadzonych sprawach. Nie bez znaczenia jest to, że Policja te regulacje od kilku lat już posiada i stosuje je z sukcesem. Na mocy projektowanych przepisów Żandarmeria Wojskowa będzie uprawniona na podstawie przepisów ustawy do używania kamerki nasobnej oraz kamer w izbach zatrzymań i środkach transportu Żandarmerii Wojskowej.

4. Żandarmeria Wojskowa będzie uprawniona do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego w zakresie każdego wykroczenia.

Dotychczas Żandarmeria Wojskowa była uprawniona do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego jedynie w zakresie wykroczeń wymienionych w rozporządzeniu Ministra Obrony Narodowej z dnia 19 stycznia 2024 r. w sprawie określenia wykroczeń, za które żołnierze Żandarmerii Wojskowej są upoważnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 129), a w pozostałych przypadkach, na zasadzie art. 86a § 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2025 r. poz. 860, z późn. zm.), ściganie wykroczenia popełnionego przez żołnierza następowało jedynie na żądanie dowódcy jednostki wojskowej, w której żołnierz pełnił służbę wojskową. Wskazane ograniczenie wpływa bezpośrednio na skuteczność ścigania sprawców wykroczeń oraz ochronę porządku publicznego. Projektowane zmiany doprowadzą do rozszerzenia uprawnień Żandarmerii Wojskowej o nakładanie grzywien w drodze mandatu karnego w zakresie każdego wykroczenia, z ograniczeniem wynikającym jedynie z właściwości podmiotowej Żandarmerii Wojskowej. Projektowana zmiana w sposób znaczący zniweluje fragmentaryzację właściwości Żandarmerii Wojskowej w zakresie postępowania mandatowego.

5. Występowanie przez Żandarmerię Wojskową o zastosowanie kontroli operacyjnej będzie możliwe dodatkowo wobec:

- a) osoby stwarzającej lub mogącej stwarzać zagrożenie dla osoby ochranianej,
- b) osoby niebędącej żołnierzem, jeżeli uczestniczy w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego,
- c) żołnierza sił zbrojnych państwa obcego.

Dotychczas Żandarmeria Wojskowa nie była uprawniona do wykonywania kontroli operacyjnej wobec ww. osób. Projektowane zmiany mają na celu wyeliminowanie fragmentaryzacji uprawnień Żandarmerii Wojskowej w zakresie wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych w środowisku wojskowym, dla których wykonywania naturalną formacją jest Żandarmeria Wojskowa. Projektowane zmiany odciążą Policję oraz w sposób istotny pozytywnie przyczynią się do: zapewniania przestrzegania dyscypliny wojskowej, ochrony porządku publicznego na terenach i obiektach jednostek wojskowych oraz w miejscach publicznych, ochrony życia i zdrowia ludzi oraz mienia wojskowego przed zamachami naruszającymi te dobra, oraz wykrywania przestępstw i wykroczeń, w tym przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych.

6. Rozszerzono katalog przestępstw, w ramach których Żandarmeria Wojskowa będzie mogła występować o kontrolę operacyjną o przestępstwa:

- a) finansowanie przestępstwa o charakterze terrorystycznym – art. 165a § 1 i 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383, z późn. zm.), zwanej dalej: „k.k.”,

- b) fałszywy alarm – art. 224a k.k.,
- c) zakłócenie systemu komputerowego – art. 269a k.k.,
- d) wytwarzanie programów komputerowych służących do popełnienia przestępstwa – art. 269b § 1 k.k.,
- e) kradzież z włamaniem – art. 279 § 1 k.k.,
- f) oszustwo komputerowe – art. 287 § 1 k.k.,
- g) wyrządzenie szkody w obrocie gospodarczym – art. 296 § 1–3 k.k.,
- h) łapownictwo na stanowisku kierowniczym – art. 296a § 1, 2 i 4 k.k.,
- i) wyłudzenie kredytu – art. 297 § 1 k.k.,
- j) wyłudzenie odszkodowania – art. 298 § 1 k.k.

Obecnie Żandarmeria Wojskowa nie może zastosować kontroli operacyjnej w okolicznościach zapobieżenia, wykrycia, ustalenia sprawców oraz uzyskania i utrwalenia dowodów wyżej wskazanych czynów zabronionych. Wyżej wymienione przestępstwa popełnione w środowisku wojskowym są ukierunkowane na Siły Zbrojne RP, w tym żołnierzy i mienie wojskowe. Jedynie Żandarmeria Wojskowa jest w stanie szybko wykryć sprawców tych przestępstw, mając na względzie jej doświadczenie i znajomość środowiska wojskowego. Natomiast, z uwagi na obecną sytuację geopolityczną, szybkie wykrycie sprawców tych przestępstw wpłynie bezpośrednio na bezpieczeństwo państwa. Ponadto przedmiotowe czyny zabronione mają wysoki stopień społecznej szkodliwości. Projektowane zmiany mają na celu wyeliminowanie fragmentaryzacji uprawnień Żandarmerii Wojskowej, w rezultacie w sposób istotny pozytywnie przyczynią się do ochrony życia i zdrowia ludzi oraz mienia wojskowego przed zamachami naruszającymi te dobra oraz wykrywania sprawców przestępstw.

7. Rozszerzono możliwość dokonywania zakupu kontrolowanego wobec:

- a) pracowników zatrudnionych w jednostkach wojskowych, w związku z ich zachowaniem się podczas pracy w tych jednostkach,
- b) osób stwarzających lub mogących stwarzać zagrożenie dla osoby ochranianej,
- c) osób niebędących żołnierzami, jeżeli uczestniczą w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego przez jednostkę wojskową lub wykonaniu takiego zamówienia,
- d) żołnierzy sił zbrojnych państw obcych przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz członków ich personelu cywilnego, jeżeli pozostają w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, o ile umowa międzynarodowa, której Rzeczypospolita Polska jest stroną, nie stanowi inaczej.

Dotychczas Żandarmeria Wojskowa nie była uprawniona do dokonywania tzw. zakupu kontrolowanego wobec ww. osób. Z uwagi na rolę i zadania Żandarmerii Wojskowej w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej Żandarmeria Wojskowa, w celu zapewnienia skutecznej ochrony porządku publicznego oraz ścigania sprawców przestępstw w środowisku wojskowym, w rezultacie również zapewnienia bezpieczeństwa państwa, powinna uzyskać uprawnienie do stosowania tzw. zakupu kontrolowanego również wobec ww. osób. Projektowane zmiany mają na celu wyeliminowanie fragmentaryzacji uprawnień Żandarmerii Wojskowej, w rezultacie w sposób istotny pozytywnie przyczynią się do: zapewniania przestrzegania dyscypliny wojskowej, ochrony porządku publicznego na terenach i obiektach jednostek wojskowych oraz w miejscach publicznych, ochrony życia i zdrowia ludzi oraz mienia wojskowego przed zamachami naruszającymi te dobra oraz wykrywania przestępstw i wykroczeń, w tym przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych.

8. Dodano możliwość korzystania przez Żandarmerię Wojskową z informacji stanowiących tajemnicę zawodową oraz informacji dotyczących zawarcia umowy o świadczenie usług płatniczych. Dotychczas Żandarmeria Wojskowa nie miała takich uprawnień. Dodawane uprawnienia są analogiczne do uprawnień Policji. Z uwagi na to, że Żandarmeria Wojskowa pełni rolę Policji w wojsku, dodanie jej uprawnień analogicznych w tym zakresie do Policji jest w pełni uzasadnione.

9. Oskarżycielem publicznym w sprawach o wykroczenia popełnione przez osoby, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 1–4b i 4d–7 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych będzie Żandarmeria Wojskowa. Żandarmerii Wojskowej przysługiwać będą uprawnienia i obowiązki procesowe Policji wynikające z ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, w tym prowadzenie postępowania mandatowego, w stosunku do szerszej grupy osób niż dotychczas, ale nadal związanych z środowiskiem wojskowym.

Dotychczas Żandarmeria Wojskowa co prawda miała uprawnienia i obowiązki procesowe Policji wobec osób określonych w art. 10 § 1 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, które popełniły wykroczenie podlegające orzecznictwu sądów wojskowych, jednak nie była oskarżycielem publicznym. Oskarżycielem publicznym był prokurator do spraw wojskowych.

Projektowane zmiany wyeliminują fragmentaryzację procesową Żandarmerii Wojskowej. Żandarmeria Wojskowa będzie oskarżycielem publicznym oraz będzie właściwa procesowo zgodnie ze swoją właściwością podmiotową wynikającą z art. 3 ust. 2 pkt 1–4b i 4d–7 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych.

10. Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny będzie udostępniał dane o osobach Żandarmerii Wojskowej. Analogicznie do uprawnień, które posiada Policja. Z uwagi na to, że Żandarmeria Wojskowa pełni rolę policji w wojsku, dodanie jej uprawnień analogicznych w tym zakresie do Policji jest w pełni uzasadnione.

11. Dodano Żandarmerię Wojskową obok m.in. Policji jako formację uprawnioną do uzyskiwania informacji z Krajowego Rejestru Karnego. Dodawane uprawnienia są analogiczne do uprawnień Policji. Z uwagi na to, że Żandarmeria Wojskowa pełni rolę Policji w wojsku, dodanie jej uprawnień analogicznych w tym zakresie do Policji jest uzasadnione.

12. Dodano uprawnienie żołnierzom Żandarmerii Wojskowej do wydawania poleceń lub sygnałów wszystkim osobom znajdującym się na drodze podczas realizacji przez nich zadań ustawowych, a żołnierzom wojskowych organów porządkowych, w przypadku zabezpieczenia przemarszu lub przejazdu kolumn wojskowych albo w razie akcji związanej z ratowaniem życia lub mienia.

Dotychczas Żandarmeria Wojskowa nie miała takich uprawnień. Obecnie podczas zdarzeń drogowych na drogach publicznych Żandarmeria Wojskowa z uwagi na brak właściwości jest zmuszona angażować Policję do wydawania poleceń lub sygnałów osobom znajdującym się na drodze, wobec których Żandarmeria Wojskowa jest niewłaściwa, podczas realizacji przez nią zadań ustawowych. Projektowane zmiany mają na celu odciążenie Policji oraz wyeliminowanie fragmentaryzacji uprawnień Żandarmerii Wojskowej.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

I. W ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych:

- 1) w art. 3 ust. 2 dodano pkt 4c–4e oraz przebudowano ust. 6, rozszerzając właściwość podmiotową Żandarmerii Wojskowej o osoby: zakłócające czynności służbowe, noszące mundur oraz odznaki i oznaki wojskowe, w zakresie popełnienia wykroczeń, o których mowa w art. 61 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2025 r. poz. 734, z późn. zm.), współdziałające z żołnierzami podczas popełnienia czynu zabronionego, uczestniczące w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego przez jednostkę wojskową, osób niebędących żołnierzami, wyłącznie w zakresie ustalenia ich tożsamości w związku z realizacją zadań. Powyższa zmiana wynika z dogłębnej analizy dotychczasowych spraw prowadzonych przez formację i ma na celu wyeliminowanie fragmentaryzacji Żandarmerii Wojskowej w środowisku wojskowym. Obecnie względem ww. osób właściwa jest Policja. Żandarmeria Wojskowa jest elementem Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, pełni w nich rolę organów ścigania dlatego jest odpowiednią formacją, która powinna posiadać właściwość wobec osób, które dokonują naruszeń przepisów prawa w środowisku wojskowym. Ponadto obecna sytuacja geopolityczna spowodowała zwiększenie liczebności Sił Zbrojnych RP oraz istotną modernizację sprzętu. Te okoliczności są nie bez znaczenia dla rodzaju i ilości przestępstw popełnianych w środowisku wojskowym. Aby skutecznie zapobiegać ich powstawaniu oraz wynikających z nich szkód, Żandarmeria Wojskowa powinna posiadać należyte narzędzia prawne do skutecznego wykonywania zadań służbowych oraz odpowiednią właściwość podmiotową obejmującą całe środowisko wojskowe. Projektowane zmiany są niezbędne dla zachowania bezpieczeństwa państwa;
- 2) w art. 4 w ust. 1 pkt 4 i 5 doprecyzowano, że Żandarmeria Wojskowa poza zapobieganiem popełniania przestępstw i wykroczeń wykonuje również zadania w zakresie zapobiegania popełniania przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych – zmiana ta ma charakter dostosowujący. W art. 4 dodano także regulacje w zakresie kontrolowania przez Żandarmerię Wojskową uprawnień osób do noszenia munduru, odznak i oznak wojskowych. Przedmiotowa zmiana jest wynikiem rozszerzenia właściwości podmiotowej Żandarmerii Wojskowej o osoby niebędące żołnierzami w zakresie popełnienia wykroczenia, o którym mowa w art. 61 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń;
- 3) doprecyzowano zakres wykonywania przez Żandarmerię Wojskową zadania ochrony placówek zagranicznych RP oraz ochrony członków personelu dyplomatyczno-konsularnego tych placówek, znajdujących się w miejscu stacjonowania Polskich Kontyngentów Wojskowych, jedynie do placówek zagranicznych wskazanych przez ministra właściwego do spraw zagranicznych. Określono również na czym polega ochrona fizyczna placówki zagranicznej. Wprowadzono upoważnienie dla Ministra Obrony Narodowej (w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zagranicznych) do uregulowania, w drodze rozporządzenia, szczegółowego zakresu i sposobu wykonywania przez Żandarmerię Wojskową, zadań ochrony fizycznej placówek zagranicznych oraz sposobu i trybu współdziałania Żandarmerii Wojskowej i personelu konsularno-dyplomatycznego placówki objętej ochroną. Powyższa zmiana ma

charakter dostosowujący regulację ustawową do aktualnego stanu faktycznego. Żandarmeria Wojskowa jest wyodrębnioną i wyspecjalizowaną służbą wchodzącą w skład Sił Zbrojnych RP, toteż zasadnym jest, że powinna wykonywać zadania w obrębie środowiska wojskowego – zadania ochrony placówek zagranicznych RP oraz ochronę personelu dyplomatyczno-konsularnego tych placówek, znajdujących się w miejscu stacjonowania Polskich Kontyngentów Wojskowych;

- 4) w art. 6a wprowadzono ustawowe uprawnienie dla Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej w przedmiocie zarządzenia i przeprowadzenia kontroli w podległych mu jednostkach organizacyjnych na zasadach i w trybie określonych w przepisach ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2026 r. poz. 158). Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej, będący dowódcą całej formacji (Żandarmerii Wojskowej), powinien posiadać uprawnienia do kontroli podległych mu jednostek wojskowych w trybie ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej;
- 5) w art. 8 ust. 1 pkt 1a ustawy uregulowano pion funkcjonalny Żandarmerii Wojskowej – operacyjno-rozpoznawczy. Jest to jeden z kluczowych pionów funkcjonalnych służących do realizacji ustawowych zadań przez Żandarmerię Wojskową;
- 6) w art. 11 w ust. 2 zrezygnowano z nieaktualnego odesłania do art. 40 ust. 2;
- 7) w art. 11 ust. 4 dodano uprawnienia dla Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej i komendantów terenowych jednostek organizacyjnych Żandarmerii Wojskowej do określania ubioru i wyposażenia wobec żołnierzy Żandarmerii Wojskowej, którzy wykonują ochronę albo czynności operacyjno-rozpoznawcze w ubiorze cywilnym. Dowódca jednostki wojskowej jest odpowiedzialny za wykonywanie zadań przez podległych mu żołnierzy, toteż winien posiadać umocowanie do określania ubioru i wyposażenia podległych mu żołnierzy, którzy wykonują ochronę albo czynności operacyjno-rozpoznawcze w ubiorze cywilnym. Swoboda i dowolność ubioru żołnierzy Żandarmerii Wojskowej realizujących zadania służbowe w ubiorze cywilnym mogą doprowadzić do nienależytego wykonania tychże zadań;
- 8) w art. 12 ust. 2 zrezygnowano z nieaktualnego odesłania do art. 40 ust. 2;
- 9) w art. 17 doprecyzowano w ust. 1 pkt 7, że żołnierze Żandarmerii Wojskowej, wykonując zadania, o których mowa w art. 4, wobec osób określonych w art. 3 ust. 2 mają prawo nakładania grzywien w drodze mandatu karnego za wykroczenia, na zasadach i w trybie określonym w przepisach o postępowaniu w sprawach o wykroczenia. Ponadto wprowadzono zmiany dotyczące uregulowania obserwowania i rejestrowania obrazu, a w niektórych przypadkach również dźwięku przy wykonywaniu czynności służbowych przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej (pkt 10b i 10c). Zaproponowane zmiany są związane z planowanym wyposażeniem Żandarmerii Wojskowej w kamery nasobne rejestrujące przebieg interwencji. Powyższymi uprawnieniami do rejestrowania obrazu i dźwięku od lat dysponuje Policja. Doświadczenia Policji pokazują zasadność używania tych urządzeń, które często stanowią dowód w sprawie. Brak zapisu przebiegu zdarzenia, np. podczas interwencji domowej związanej z przemocą w rodzinie, działa na niekorzyść osoby poszkodowanej. Zapis ze zdarzenia ma kluczową wartość dowodową dla rozstrzygnięcia sprawy. Ponadto stanowi również dowód wykazujący prawidłowość działania Żandarmerii Wojskowej, w przypadku wpłynięcia skargi lub zażalenia na podejmowane czynności. Natomiast obserwowanie i rejestrowanie przy użyciu środków technicznych obrazu z pomieszczeń izb zatrzymań ma na celu wyłącznie zapewnienie bezpieczeństwa osoby zatrzymanej bądź osadzonej. Praktyka pokazuje, iż te osoby często dokonują samookaleczeń lub targnięcia się na własne życie. Powyższe rozwiązania od lat stosowane są z powodzeniem w Policji;
- 10) uchylono art. 19 stanowiący upoważnienie dla Ministra Obrony Narodowej do wydania rozporządzenia w sprawie określenia wykroczeń, za które żołnierze Żandarmerii Wojskowej są upoważnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego, w związku z projektowaną zmianą treści art. 85 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia. Uchylenie art. 19 ustawy należy rozpatrywać łącznie z projektowanymi zmianami w ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. Dotychczasowe ograniczenia do prowadzenia postępowania mandatowego przez Żandarmerię Wojskową tylko wobec sprawców wykroczeń określonych w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 19 ustawy nie ma żadnego uzasadnienia. Brak uprawnienia Żandarmerii Wojskowej do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego za wszystkie wykroczenia, tak jak Policja, znacznie wydłuża postępowanie w sprawach o wykroczenia, a w przypadku braku żądania ścigania dowódcy żołnierza-sprawcy wykroczenia, często do żadnego ukarania nie dochodzi. Podkreślenia wymaga, że Żandarmeria Wojskowa jest wyspecjalizowaną służbą w wojsku, tzw. „Policją wojskową”, tak jak Policja, realizuje zadania ochrony porządku publicznego, ochrony życia i zdrowia ludzkiego przed zamachami naruszającymi te dobra, zajmuje się ściganiem przestępstw i wykroczeń oraz nierzadko jest używana do wspierania Policji w ich ustawowych

działaniach. Ograniczeniem dla Żandarmerii Wojskowej jest jedynie jej właściwość;

- 11) w art. 21 określono osoby, które Żandarmeria Wojskowa ochrania. Ponadto uregulowano przypadki, w których Żandarmeria Wojskowa odstępuje od ochrony oraz przypadki, w których nie można odstąpić od ochrony ze względu na bezpieczeństwo osoby ochranianej. Regulacje dotyczące sposobu i trybu współdziałania Żandarmerii Wojskowej i Służby Ochrony Państwa postanowiono uregulować w akcie wykonawczym do ustawy. Projektowana zmiana reguluje zasadnicze kwestie związane z ochroną uprawnionych osób w materii ustawowej;
- 12) w art. 24 w ust. 1, w związku z proponowanym brzmieniem art. 17, dodano kolejne czynności (rejestrowanie obrazu i dźwięku) wykonywane przez Żandarmerię Wojskową, na które przysługuje zażalenie do prokuratora do spraw wojskowych w powszechnej jednostce organizacyjnej prokuratury, w terminie 7 dni od dnia ich dokonania;
- 13) w art. 31 rozszerzono możliwość stosowania kontroli operacyjnej przez Żandarmerię Wojskową wobec nowych osób wskazanych w art. 3 ust. 2 pkt 1, 3, 4b, 5–7 ustawy. Do katalogu tych osób dodano osoby zagrażające osobom ochranianym, osoby cywilne posiadające pochodzący z przestępstwa sprzęt wojskowy lub uzbrojenie albo uczestniczące w zamówieniach publicznych dla wojska, a także żołnierzy sił zbrojnych państw obcych przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i ich personelu. Ponadto rozszerzono katalog przestępstw, w ramach których Żandarmeria Wojskowa może występować o kontrolę operacyjną o: finansowanie przestępstwa o charakterze terrorystycznym, fałszywy alarm, zakłócenie systemu komputerowego, wytwarzanie programów komputerowych służących do popełnienia przestępstwa, kradzież z włamaniem, oszustwo komputerowe, wyrządzenie szkody w obrocie gospodarczym, łapownictwo na stanowisku kierowniczym, wyłudzenie kredytu oraz wyłudzenie odszkodowania. Punktem wyjścia zmian ujętych w projekcie w zakresie czynności operacyjno-rozpoznawczych była odpowiedź na pojawiające się w praktyce problemy z właściwą realizacją zadań określonych w ustawie w brzmieniu dotychczasowym. Niedookreśloność niektórych przepisów, brak unormowań w pewnych aspektach oraz zasadność przeprowadzenia niewielkich korekt w treści innych norm spowodowała konieczność dokonania zmian. Efektem ich wprowadzenia będzie właściwe i adekwatne do zagrożeń stworzenie narzędzi umożliwiających skuteczną walkę z przestępczością. Zmiana dotycząca zwiększenia zakresu podmiotowego wynika z konieczności objęcia rozpoznaniem operacyjnym kręgu osób, co do których Żandarmeria Wojskowa jest właściwa, a tym samym zobowiązana do podejmowania wobec nich wszelkich działań, które są konieczne do ustalenia możliwości popełnienia przez nie czynów zabronionych. Wynika to również z doświadczenia wskazującego, że wobec osób pozostających we właściwości Żandarmerii Wojskowej inne służby bądź nie prowadzą właściwego rozpoznania, bądź zaprzestają działań w przekonaniu, że wchodzi w konflikt kompetencyjny. Tym samym mogłaby pojawić się luka, w efekcie której wobec tych osób nie realizowane byłyby żadne zaawansowane działania operacyjne. W przypadku zwiększenia katalogu przestępstw należy wskazać, że są to przestępstwa o wysokiej szkodliwości społecznej oraz których popełnienie wiąże się często z wielopłaszczyznowym charakterem działań, których rozpoznanie oraz udowodnienie konwencjonalnymi metodami operacyjnymi jest niemożliwe. Mając zatem na uwadze konieczność skutecznego realizowania zadań określonych w ustawie o Żandarmerii Wojskowej, zasadnym jest rozszerzenie katalogu przestępstw o nowe wskazane w projekcie czyny. Tym bardziej, że zadania te dotyczą niezwykle ważnego aspektu funkcjonowania państwa polskiego, tj. Sił Zbrojnych. Jest to o tyle istotne, że w dobie współczesnych zagrożeń brak właściwego rozpoznania możliwości popełnienia przestępstw o znacznej społecznej szkodliwości, a takie zostały wskazane w projekcie, mogłoby znacznie osłabić potencjał obronny wojska lub godzić w interes ekonomiczny. Dodatkowym argumentem wskazującym na potrzebę ujęcia rzeczonych czynów w katalogu przestępstw, co do których kontrola operacyjna może być realizowana, jest fakt, że w każdym z tych przypadków przedmiotem ochrony, w które godzą, są dobra, które Żandarmeria Wojskowa zobowiązana jest chronić w sytuacji, gdy sprawca pozostaje we właściwości Żandarmerii Wojskowej;
- 14) w art. 32 wprowadzono zmiany m.in. umożliwiające Żandarmerii Wojskowej dokonywanie zakupu kontrolowanego dodatkowo wobec pracowników zatrudnionych w jednostkach wojskowych, w związku z ich zachowaniem się podczas pracy w tych jednostkach, osób stwarzających lub mogących stwarzać zagrożenie dla osoby ochranianej, albo jeżeli uczestniczą w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego przez jednostkę wojskową lub wykonaniu takiego zamówienia oraz żołnierzy sił zbrojnych państw obcych przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz członków ich personelu cywilnego. Projektowane zmiany zawierają rozszerzenie katalogu osób, wobec których możliwe jest zrealizowanie czynności polegających na niejawnym wręczeniu korzyści majątkowej lub zakupie kontrolowanym. Efektem ich wprowadzenia będzie właściwe i adekwatne do zagrożeń stworzenie narzędzi umożliwiających skuteczną walkę z przestępczością. Zmiana dotycząca zwiększenia zakresu podmiotowego wynika z konieczności objęcia czynnościami operacyjnymi kręgu osób, co do których Żandarmeria

Wojskowa jest właściwa, a tym samym zobowiązana do podejmowania wobec nich wszelkich działań, które są konieczne do ustalenia możliwości popełnienia przez nich czynów zabronionych. Wynika to również z doświadczenia wskazującego, że wobec osób pozostających we właściwości Żandarmerii Wojskowej inne służby bądź nie prowadzą właściwego rozpoznania, bądź zaprzestają działań w przekonaniu, że wchodzi w konflikt kompetencyjny. Tym samym mogłaby pojawić się luka, w efekcie której wobec tych osób nie realizowane byłyby żadne zaawansowane działania operacyjne. Projektowane zmiany pozytywnie wpłyną na bezpieczeństwo państwa i obywateli;

- 15) w art. 33 wprowadzono normy dotyczące zawiadamiania Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego Prokuratora Krajowego w przypadku zarządzenia czynności w zakresie kontroli operacyjnej przez Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej. Zmiana dotyczy regulacji w zakresie niejawnego nadzorowania, o którym mowa w art. 33 ustawy. *Ratio legis* proponowanej zmiany jest analogiczne, jak w przypadku projektowanego art. 32 (zakup kontrolowany). Wprowadzenie zapisów dotyczących zawiadamiania Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego Prokuratora Krajowego w przypadku zarządzenia czynności, o których mowa w art. 33 ust. 1 (niejawne nadzorowanie) przez Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej oraz dalszej roli tego Prokuratora uporządkuje obecny stan prawny, gdzie przy czynnościach z zakresu art. 31 (kontrola operacyjna) właściwy jest Pierwszy Zastępca Prokuratora Generalnego Prokurator Krajowy, do którego trafiają materiały z przeprowadzonej kontroli operacyjnej, a przy czynnościach z zakresu art. 32 (zakup kontrolowany) właściwy zastępca prokuratora okręgowego do spraw wojskowych. Zatem i w tym przypadku występuje swoisty dualizm proceduralny w zakresie stosowania przedsięwzięć specjalnych;
- 16) w art. 40 ust. 3 zmieniono upoważnienie dla Ministra Obrony Narodowej do uregulowania w drodze zarządzenia, sposobu i trybu wydawania oraz posługiwania się i przechowywania dokumentów i środków identyfikacji elektronicznej, o których mowa w ust. 2 i 2a ustawy (tj. dokumentów publicznych i środków identyfikacji elektronicznej). Zmiana dotyczy dodatkowego dodania ust. 2a w art. 40 ustawy. Poszerzony zakres ochrony o środki identyfikacji elektronicznej zawierające dane inne niż dane żołnierza Żandarmerii Wojskowej (ust. 2a) skutecznie zabezpieczy podejmowane przez Żandarmerię Wojskową czynności służbowe oraz zapewni ochronę form i metod pracy operacyjno-rozpoznawczej, w myśl celów jakie przyjął ustawodawca w art. 40 ustawy;
- 17) w art. 40b, który dotyczy korzystania z informacji stanowiących tajemnicę prawnie chronioną, dodano możliwość korzystania przez Żandarmerię Wojskową z informacji stanowiących tajemnicę zawodową w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz. U. z 2026 r. poz. 623, z późn. zm.). Ponadto dodano kolejne informacje, które są udostępniane Żandarmerii Wojskowej w celu realizacji czynności służbowych. Informacje te dotyczą zawarcia z osobą fizyczną, prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej umowy o świadczenie usług płatniczych, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, umożliwiające weryfikację zawarcia takich umów i czasu ich obowiązywania, a także dane teleadresowe umożliwiające nawiązanie kontaktu z tą osobą fizyczną, prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej. Biorąc pod uwagę charakter działań prowadzonych przez Żandarmerię Wojskową, w szczególności w obszarze korupcji i prania pieniędzy, zasadnym jest nadanie jej uprawnień do uzyskiwania informacji zawartych w ustawie o usługach płatniczych. Obowiązujący stan prawny sprawił, iż w praktyce odmawia się tego dostępu. Powyższe uprawnienia posiadają inne służby, w tym Policja;
- 18) w art. 41a wprowadzono kontratyp ustawowo wyłączający odpowiedzialność karną dla osób uprawnionych do wykonywania określonych czynności (m.in. kontrolowanego zakupu, przyjęcia lub wręczenia korzyści majątkowej oraz nadzorowanej przesyłki), które wypełniają obowiązki służbowe określone w ustawie. Kontratyp ten chroni przed zarzutem przestępstwa określonego w art. 235 k.k., tj. tworzenia fałszywych dowodów dla podjęcia ścigania o przestępstwo, a także jest analogiczny do regulacji zawartej w ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (art. 20a ust. 3a);
- 19) w art. 42 ust. 2, wskazującym na przypadki użycia broni palnej przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej, zaproponowano odwołanie do całego art. 45 i art. 47 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, zwanej dalej „ustawą o środkach przymusu”, nie zaś jak obecnie do poszczególnych punktów. W stosunku do aktualnej regulacji projekt dodatkowo odwołuje się do art. 45 pkt 1 lit. d, art. 45 pkt 4 lit. c, art. 45 pkt 5 oraz art. 47 pkt 4 ustawy o środkach przymusu. Żołnierze Żandarmerii Wojskowej dodatkowo będą uprawnieni do użycia broni palnej m.in. w wypadku: konieczności odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na nienaruszalność granicy państwowej przez osobę, która wymusza przekroczenie granicy państwowej przy użyciu pojazdu, broni palnej lub innego niebezpiecznego przedmiotu albo działa w inny sposób bezpośrednio zagrażający życiu, zdrowiu lub wolności uprawnionego lub innej osoby lub wspólnie z inną osobą, która posługuje się taką bronią,

przedmiotem lub sposobem, konieczności udaremnienia ucieczki osoby pozbawionej wolności z aresztu śledczego lub zakładu karnego oraz osoby konwojowanej lub doprowadzanej, a także pościg za tą osobą, neutralizacji przedmiotów lub urządzeń mogących stwarzać niebezpieczeństwo wybuchu, powodujących jednocześnie bezpośrednie zagrożenie zdrowia lub życia uprawnionego lub innej osoby. Zasadności powyższych zmian należy upatrywać w obecnej sytuacji geopolitycznej. Zagrożenia płynące z konfliktu zbrojnego panującego na Ukrainie zasadniczo wpływają na bezpieczeństwo państwa i obywateli. Żandarmeria Wojskowa powinna dysponować adekwatnymi do zagrożenia narzędziami prawnymi aby być gotowa na każdą ewentualność wynikającą z tych zdarzeń.

II. W ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym dodano uprawnienie żołnierzom Żandarmerii Wojskowej do wydawania poleceń lub sygnałów wszystkim osobom znajdującym się na drodze, a żołnierzom wojskowych organów porządkowych w przypadku zabezpieczenia przemarszu lub przejazdu kolumn wojskowych albo w razie akcji związanej z ratowaniem życia lub mienia (art. 6 ust.1 ustawy). Dokonano również zmian w art. 129 ust. 4 tej ustawy, doprecyzowując, że Żandarmeria Wojskowa nabywa uprawnienia do wykonywania określonych czynności także wobec innego uczestnika ruchu drogowego (tj. osoby cywilnej), który uczestniczył w zdarzeniu drogowym z udziałem pojazdu Sił Zbrojnych RP (bez względu na jego status, tj. sprawca/poszkodowany). Projektowana zmiana rozstrzygnięta została w dwóch aspektach, tj. uprawnienia żołnierzy Żandarmerii Wojskowej do wydawania poleceń i sygnałów uczestnikom ruchu drogowego w każdej sytuacji i w pełnym zakresie (jak Policja) oraz uprawnień żołnierzy wojskowego organu porządkowego w określonych sytuacjach. Żołnierze Żandarmerii Wojskowej realizują zadania prewencyjne w pełnym spektrum działania, zarówno samodzielnie, jak i w ramach wspólnych działań z Policją (np. patrole łączone). Zadania te realizowane są również na drogach publicznych i terenach „cywilnych”. Ponadto żołnierze Żandarmerii Wojskowej biorą czynny udział w zabezpieczeniu imprez masowych i uroczystości państwowych, w których nie zawsze przemieszczają się pojazdy wojskowe. Dodatkowo, w celu zapewnienia pełnego wsparcia w działaniach Policji w zakresie realizacji zadań na rzecz bezpieczeństwa i porządku w ruchu drogowym, zasadnym jest rozszerzenie posiadanych już uprawnień do kierowania ruchem do wszystkich okoliczności na drodze, które wymagają takiego działania, a nie tylko do sytuacji związanych z zabezpieczeniem przemieszczania się kolumn wojskowych albo akcji związanych z ratowaniem życia lub mienia. Przykładem takich działań są np. corocznie organizowane ogólnopolskie akcje Policji typu „Znicz” lub „Bezpieczna droga do szkoły”, gdzie patrole Żandarmerii Wojskowej samodzielnie wykonują takie zadania. Wprowadzenie takiej zmiany będzie miało znaczący wpływ na wzmocnienie bezpieczeństwa społecznego. Żołnierze wojskowych organów porządkowych realizują te zadania w ograniczonym zakresie. Obecne i minione sytuacje związane z wykorzystywaniem pododdziałów Sił Zbrojnych RP do zwalczania klęsk żywiołowych i innych tego typu sytuacji jednoznacznie wskazują na konieczność sprecyzowania takiego uprawnienia. W większości przypadków siły zbrojne realizują takie zadania w terenach zurbanizowanych i na rzecz środowiska cywilnego, a działania te wymagają ciągłego ruchu pojazdów. W takich miejscach i okolicznościach nie zawsze możliwa jest obecność Policji lub Żandarmerii Wojskowej, co niesie za sobą konieczność kierowania ruchem przez żołnierza wojskowych organów porządkowych, tylko w zakresie ograniczonym. Obecna sytuacja geopolityczna, realizowane operacje narodowe, a także dynamiczne zmiany zachodzące w klimacie, jednoznacznie prognozują na wzmożone wykorzystywanie Sił Zbrojnych RP w takim zakresie w przyszłości. Zmiana brzmienia art. 129 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym jest konsekwencją zmiany art. 6 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, w którym dokonano podziału w zakresie kompetencji do wykonywania określonych czynności na drodze przez żołnierza Żandarmerii Wojskowej i wojskowego organu porządkowego. Mając powyższe na uwadze, dokonano zmian w art. 129 ust. 4 tej ustawy, doprecyzowując, że nabywają oni uprawnienia do wykonywania określonych czynności także wobec innego uczestnika ruchu drogowego (tj. osoby cywilnej), który uczestniczył w zdarzeniu drogowym z udziałem pojazdu Sił Zbrojnych RP (bez względu na jego status, tj. sprawca lub poszkodowany). Powyższa zmiana jest konieczna, gdyż zdarzenia drogowe, z uwagi na swój szczególny charakter, wymagają od żołnierza Żandarmerii Wojskowej oraz wojskowego organu porządkowego wykonania szeregu specjalistycznych czynności na miejscu z zakresu jego zabezpieczenia. Zaliczyć do nich można w szczególności udzielenie niezbędnej pomocy poszkodowanym, czasową zmianę organizacji ruchu lub kierowanie tym ruchem drogowym, pasywne zabezpieczenie śladów oraz również *sensu stricte* czynności kontrolne wobec uczestników takiego zdarzenia, realizowane przez Żandarmerię Wojskową, jak np. sprawdzenie dokumentów, posiadanych uprawnień czy ich zatrzymanie.

III. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2026 r. poz. 622, z późn. zm.) proponuje się dodanie w art. 297e w § 1 pkt 5a, co umożliwi Żandarmerii Wojskowej uzyskiwanie od Szefa Krajowej Administracji Skarbowej danych niezawartych w aktach spraw podatkowych, innych niż określone w art. 297c ustawy – Ordynacja

podatkowa, jeżeli znajdują się w Centralnym Rejestrze Danych Podatkowych. Powyższe jest niezbędne Żandarmerii Wojskowej do skutecznego wykrywania oraz ścigania sprawców przestępstw. Dodawane Żandarmerii Wojskowej uprawnienie posiadają m.in. Policja i Straż Graniczna.

IV. W ustawie z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym dodano Żandarmerię Wojskową, m.in. obok Policji, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej oraz innych podmiotów, jako formację uprawnioną do uzyskiwania informacji z Krajowego Rejestru Karnego, w zakresie, w jakim jest to konieczne do wykonywania nałożonych na nich zadań określonych w ustawie. Informacje uzyskane z Krajowego Rejestru Karnego są niezbędne do wykonywania zadań przez Żandarmerię Wojskową. Żandarmeria Wojskowa stoi na straży dyscypliny i porządku publicznego, zapobiega popełnianiu przestępstw oraz wykroczeń, wykrywa i ściga ich sprawców, ochrania życie i mienie zarówno w wojsku, jak i w sferze publicznej.

V. W ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (zwanej dalej „k.p.s.w.”):

- 1) w art. 17 k.p.s.w. dodano Żandarmerię Wojskową, m.in. obok Policji, inspektorów pracy, organów administracji rządowej i samorządowej, do podmiotów będących oskarżycielami publicznymi w sprawach o wykroczenia. W myśl projektowanych zmian Żandarmeria Wojskowa będzie oskarżycielem publicznym w sprawach o wykroczenia popełnione przez osoby, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 1–4b i 4d–7 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, tj. będzie właściwa wobec osób podlegających orzecznictwu zarówno sądów powszechnych, jak i wojskowych. Żandarmerii Wojskowej będą przysługiwać uprawnienia i obowiązki procesowe Policji wynikające z k.p.s.w.;
- 2) w art. 32 § 4 dodano Żandarmerię Wojskową, obok prokuratora do spraw wojskowych, do grona podmiotów uprawnionych do wydawania postanowień albo zarządzeń, w toku czynności wyjaśniających;
- 3) w art. 56 § 1 uregulowano, iż czynności wyjaśniające, prowadzone w ramach postępowania w sprawach o wykroczenia, może także przeprowadzić prokurator lub zlecić je nie tylko Policji, ale również Żandarmerii Wojskowej. Ponadto w projektowanym § 2 w art. 56 uregulowano, że przepisy w zakresie czynności wyjaśniających w prowadzonym postępowaniu w sprawach o wykroczenia stosuje się odpowiednio również do Żandarmerii Wojskowej, w granicach jej właściwości. Natomiast w § 3 w art. 56 dodano Żandarmerię Wojskową obok Policji, jako formację, do której instytucje, którym nadano uprawnienia oskarżyciela publicznego, mogą zwracać się o przeprowadzenie czynności wyjaśniających w zakresie niezbędnym do ustalenia, czy istnieją podstawy do wystąpienia z wnioskiem o ukaranie oraz do zebrania danych koniecznych do sporządzenia wniosku o ukaranie;
- 4) w art. 85, art. 86 i art. 87 wprowadzono zmiany mające na celu uczynienie Żandarmerii Wojskowej oskarżycielem publicznym w postępowaniu w sprawach osób podlegających orzecznictwu sądów wojskowych;
- 5) w art. 95 § 1a wskazano, iż Żandarmeria Wojskowa będzie właściwa do prowadzenia postępowania mandatowego wobec grupy osób wskazanych w art. 3 ust. 2 pkt 1–4b i 4d–7 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych.

Strategiczną zmianą jest uczynienie Żandarmerii Wojskowej oskarżycielem publicznym w sprawach o wykroczenia zgodnie z jej właściwością ustawową. W tym celu dodano Żandarmerię Wojskową, m.in. obok Policji, inspektorów pracy, organów administracji rządowej i samorządowej, do podmiotów będących oskarżycielami publicznymi w sprawach o wykroczenia. W myśl projektowanych zmian Żandarmeria Wojskowa będzie oskarżycielem publicznym w sprawach o wykroczenia popełnione przez osoby, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 1–4b i 4d–7 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, tj. będzie właściwa wobec osób podlegających orzecznictwu zarówno sądów wojskowych, jak i powszechnych, ale związanych ze środowiskiem wojskowym. Żandarmerii Wojskowej będą przysługiwać uprawnienia i obowiązki procesowe Policji wynikające z k.p.s.w. Jednocześnie należy podkreślić, że Policja zachowa swoją generalną właściwość we wszystkich sprawach o wykroczenia, w tym w postępowaniu mandatowym. Celem projektowanej zmiany w żaden sposób nie jest ograniczenie właściwości Policji, a jej odciążenie przez uzyskanie spójnej, wolnej od fragmentacji właściwości procesowej Żandarmerii Wojskowej. Zmiany w projektowanych art. 85, art. 86 i art. 87 k.p.s.w. mają na celu uczynienie Żandarmerii Wojskowej oskarżycielem publicznym w postępowaniu w sprawach osób podlegających orzecznictwu sądów wojskowych. Jednocześnie należy wskazać, że udział prokuratora w tym postępowaniu nie został w żaden sposób ograniczony, ponieważ w świetle art. 18 k.p.s.w., w każdej sprawie o wykroczenie wnioski o ukaranie może wnieść prokurator, stając się oskarżycielem publicznym. Prokurator może także wstąpić do postępowania wszczętego na podstawie wniosku o ukaranie wniesionego przez innego oskarżyciela. W wypadkach wskazanych powyżej udział prokuratora wyłącza udział innego oskarżyciela publicznego.

Brak uprawnienia Żandarmerii Wojskowej do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego za wszystkie wykroczenia, tak jak Policja, znacznie wydłuża postępowanie w sprawach o wykroczenia, a w przypadku braku żądania ścigania dowódcy żołnierza-sprawcy wykroczenia często do żadnego ukarania nie dochodzi.

VI. W ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych proponuje się dodanie w art. 104 w ust. 1 pkt 15a, dzięki czemu Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny będzie udostępniał Żandarmerii Wojskowej dane określone w art. 102 ust. 2–4 oraz art. 103 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych. Powyższe dane są niezbędne Żandarmerii Wojskowej do skutecznego wykonywania zadań ustawowych, między innymi do prowadzenia spraw związanych z wyłudzeniami komunikacyjnymi. Projektowane uprawnienie posiadają również m.in.: Policja, Straż Graniczna, sądy i prokuratura.

VII. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa celem doprecyzowania po art. 3 dodaje się art. 3a w brzmieniu: „W przypadku gdy wiceprezes Rady Ministrów pełni jednocześnie funkcję Ministra Obrony Narodowej, jego ochronę realizuje wówczas Żandarmeria Wojskowa, zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2026 r. poz. 159, 815 i ...).”.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Projekt nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Żandarmeria Wojskowa	206 000	Dane własne	Usunięcie fragmentaryzacji właściwości Żandarmerii Wojskowej w zakresie wykonywania zadań prewencyjnych, kryminalnych oraz procesowych
Żołnierze Sił Zbrojnych RP		www.gov.pl	Usunięcie fragmentaryzacji właściwości Żandarmerii Wojskowej w zakresie wykonywania zadań prewencyjnych, kryminalnych oraz procesowych
Żołnierze sił zbrojnych państw obcych	Wszyscy żołnierze sił zbrojnych państw obcych przebywający na terytorium RP	Dane własne	Objęcie właściwością Żandarmerii Wojskowej w zakresie zadań kryminalnych
Pracownicy resortu obrony narodowej	Wszyscy pracownicy resortu obrony narodowej	Dane własne	Objęcie właściwością Żandarmerii Wojskowej w zakresie zadań kryminalnych
Osoby, jeżeli uczestniczą w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego przez jednostkę wojskową lub wykonaniu takiego zamówienia	Wszystkie osoby, jeżeli uczestniczą w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego przez jednostkę wojskową lub wykonaniu takiego zamówienia	Dane własne	Objęcie właściwością Żandarmerii Wojskowej w zakresie zadań prewencyjnych, kryminalnych oraz procesowych
Osoby zakłócające wykonywanie czynności służbowych przez żołnierzy	Wszystkie osoby zakłócające wykonywanie	Dane własne	Objęcie właściwością Żandarmerii Wojskowej w zakresie zadań prewencyjnych,

Żandarmerii Wojskowej	czynności służbowych przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej		kryminalnych oraz procesowych
Osoby, niebędące żołnierzami w zakresie ustalenia ich tożsamości w związku z realizacją zadań	Wszystkie osoby, wyłącznie w zakresie ustalenia ich tożsamości	Dane własne	Objęcie właściwością Żandarmerii Wojskowej w zakresie ustalenia ich tożsamości
Osoby, w czasie noszenia przez nich mundurów oraz odznak i oznak wojskowych, w zakresie popełnienia wykroczeń, o których mowa w art. 61 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń	Wszystkie osoby, w czasie noszenia przez nich mundurów oraz odznak i oznak wojskowych, w zakresie popełnienia wykroczeń, o których mowa w art. 61 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń	Dane własne	Objęcie właściwością Żandarmerii Wojskowej w czasie noszenia przez nich mundurów oraz odznak i oznak wojskowych, w zakresie popełnienia wykroczeń, o których mowa w art. 61 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń
Szef Krajowej Administracji Skarbowej	Szef Krajowej Administracji Skarbowej udostępniający Żandarmerii Wojskowej niezawarte w aktach spraw podatkowych inne niż określone w art. 297c ustawy Ordynacja podatkowa, jeżeli znajdują się w Centralnym Rejestrze Danych Podatkowych	Dane własne	Udostępnianie Żandarmerii Wojskowej danych niezawartych w aktach spraw podatkowych innych niż określonych w art. 297c ustawy Ordynacja podatkowa, jeżeli znajdują się w Centralnym Rejestrze Danych Podatkowych
Pracownicy Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego	Wszystkie osoby udostępniające Żandarmerii Wojskowej dane określone w art. 102 ust. 2–4 oraz art. 103 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych.	Dane własne	Udostępnianie Żandarmerii Wojskowej danych określonych w art. 102 ust. 2–4 oraz art. 103 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych.
Minister Sprawiedliwości w obszarze udzielania informacji z Krajowego Rejestru Karnego	Wszystkie osoby udzielające Żandarmerii Wojskowej informacji pochodzących z Rejestru	Dane własne	Udzielanie Żandarmerii Wojskowej informacji z Krajowego Rejestru Karnego
Uczestnicy ruchu drogowego lub inne osoby znajdujące się na drodze	Wszyscy uczestnicy ruchu drogowego lub osoby znajdujące się na drodze, którym polecenia lub sygnały może wydawać żołnierz Żandarmerii	Dane własne	Objęcie właściwością Żandarmerii Wojskowej w zakresie wydawania poleceń i sygnałów na drodze

	Wojskowej, a także wszyscy uczestnicy ruchu drogowego, którzy są uczestnikami zdarzenia drogowego z udziałem pojazdu sił zbrojnych		
--	--	--	--

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projektowana ustawa została przekazana do Rzecznika Praw Obywatelskich, Krajowej Rady Sądownictwa, Sądu Najwyższego, Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego, Naczelnej Rady Adwokackiej, Krajowej Izby Radców Prawnych, Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia”, Stowarzyszenia Sędziów „Themis”, Stowarzyszenia Prokuratorów „Lex Super Omnia”, Związku Zawodowego Prokuratorów i Pracowników Prokuratury RP, Amnesty International Polska i Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka (termin konsultacji publicznych – 30 dni). Podmioty te nie zgłosiły uwag do projektu.

Ponadto, stosownie do postanowień § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404) oraz zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936), projekt ustawy został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny. Podmioty nie wyraziły zainteresowania pracami nad projektem.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0–10)
Dochody ogółem												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Wydatki ogółem												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Saldo ogółem												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												

Źródła finansowania	
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Projektowane zmiany nie spowodują dodatkowych wydatków po stronie resortu obrony narodowej. Nadanie dodatkowych uprawnień Żandarmerii Wojskowej (np. jako organu procesowego, do stosowania środków przymusu bezpośredniego lub wykonywania czynności operacyjnych) nie będzie rodziło zwiększenia kosztów jej działalności (np. szkoleń, etatowych, zakupów wyposażenia), gdyż w tym zakresie Żandarmeria Wojskowa realizuje je zgodnie z właściwością merytoryczną w oparciu o Centrum Szkolenia Żandarmerii Wojskowej w Mińsku Mazowieckim oraz jednostki organizacyjne zgodnie z programem szkolenia obowiązującym w Żandarmerii Wojskowej. Nie przewiduje się również konieczności zwiększenia liczebności etatowej, czy też sprzętu specjalistycznego. Ewentualne skutki finansowe wejścia w życie projektowanych przepisów zostaną sfinansowane w ramach limitu wydatków zaplanowanych dla właściwych części budżetowych, w tym w ramach limitu wynagrodzeń, bez konieczności jego dodatkowego zwiększania.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców, oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0–10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Z uwagi na charakter procedowanych przepisów, mających na celu poprawę bezpieczeństwa państwa, nie przewiduje się oddziaływania regulacji na sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw w związku z rozszerzeniem kompetencji Żandarmerii Wojskowej. Zmiany mają na celu usprawnienie procedur i narzędzi do wykrywania i ścigania sprawców przestępstw i wykroczeń, w tym przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych.						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Z uwagi na charakter procedowanych przepisów, mających na celu zmianę właściwości podmiotowej formacji i możliwości wykorzystywania funkcjonujących już w strukturach Żandarmerii Wojskowej narzędzi do wykrywania i ścigania sprawców przestępstw i wykroczeń, w tym przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych, nie przewiduje się oddziaływania regulacji na obywateli, gdyż w tym zakresie potencjalni sprawcy będą w zainteresowaniu uprawnionych podmiotów powołanych do ich wykrywania i ścigania.						
Niemierzalne								

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Regulacja nie wpłynie na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców, a zwłaszcza mikro-, małych i średnich przedsiębiorców, oraz na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny, a także osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.

Przedmiotowy projekt z uwagi na swój charakter nie zawiera przepisów dotyczących zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, regulacji dotyczących majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców lub praw i obowiązków przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej, a zatem nie podlega obowiązkowi dokonania oceny przewidywanego wpływu proponowanych rozwiązań na działalność mikro-, małych i średnich przedsiębiorców, stosownie do przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r. poz. 1480, z późn. zm.) ani analizy zgodności projektu z tą ustawą w powyższym zakresie.

Projektowane zmiany nie dotyczą dodania nowego uprawnienia, nałożenia nowego obowiązku na te podmioty, dodania nowej właściwości organom ścigania, a jedynie usunięcia fragmentaryzacji właściwości Żandarmerii Wojskowej, w rezultacie przeniesienie ciężaru służby z jednej formacji (Policji) na inną formację (Żandarmerię Wojskową), dedykowaną do wykonywania zadań w środowisku wojskowym (policję wojskową). Toteż projektowane zmiany nie wprowadzają dodatkowych obciążeń dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorców, a także obywateli.

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☐ nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

☐ tak

☐ nie

☒ nie dotyczy

☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne: zwiększenie zakresu informacji wynikowych
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy

1. Zakres obciążeń regulacyjnych Żandarmerii Wojskowej:

1) rozszerzenie właściwości podmiotowej:

- identyfikacja i kontrola dodatkowych osób – Żandarmeria Wojskowa musi wprowadzić procedury pozwalające na skuteczne rozpoznanie i objęcie działaniami operacyjnymi dodatkowej grupy osób. Obciążeniem jest zatem konieczność aktualizacji systemów ewidencji, szkolenia personelu oraz integracji z innymi służbami, by wykluczyć fragmentaryzację działań. Niemniej jednak powyższe czynności Żandarmeria Wojskowa wykona własnymi siłami i środkami;

2) prowadzenie kontroli operacyjnej:

- przygotowanie i realizacja kontroli operacyjnej wobec nowych podmiotów, w tym osób zagrażających osobom ochranianym, uczestników zamówień publicznych, żołnierzy obcych państw i ich personelu,
- rozszerzenie katalogu przestępstw uprawniających do kontroli, obejmujących m.in. finansowanie terroryzmu, fałszywe alarmy, cyberprzestępczość, przestępstwa gospodarcze i korupcyjne,
- obowiązek prowadzenia dokumentacji, raportowania i koordynacji z organami nadzoru oraz prokuraturą,
- aktualizacja procedur operacyjnych i systemów informatycznych tak, by realizować skuteczne działania w nowych obszarach;

3) zakup kontrolowany:

- wprowadzenie nowych wymogów organizacyjnych i proceduralnych, by umożliwić Żandarmerii skuteczne prowadzenie zakupu kontrolowanego m.in. wobec pracowników jednostek wojskowych i innych osób ze wskazanych grup,
- obciążenia obejmują konieczność organizacji działań operacyjnych, zachowania tajemnicy, dokumentowania i zabezpieczania materiałów dowodowych oraz współpracy z wymiarem sprawiedliwości;

4) pełnienie roli oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia. Żandarmeria Wojskowa zostanie oskarżycielem publicznym w sprawach wykroczeń popełnionych przez osoby podlegające jej właściwości, co obliuguje ją do:

- prowadzenia postępowań w sprawach o wykroczenia,
- przygotowywania wniosków o ukaranie, reprezentowania interesu publicznego przed sądami wojskowymi i powszechnymi,
- koordynacji działań z prokuraturą i innymi służbami w postępowaniach procesowych.

2. Obciążenia regulacyjne innych podmiotów:

1) prokuratura i sądy:

- otrzymywanie formalnych zawiadomień o czynnościach kontroli operacyjnej i zakupie kontrolowanym,
- zapewnienie warunków do szybkiego i efektywnego rozpatrywania wniosków i nadzorowania działań Żandarmerii,
- koordynacja działań kontrolnych, nadzór nad przestrzeganiem prawa, rozpatrywanie ewentualnych zażaleń i skarg;

2) inne służby i organy wojskowe:

- współpraca z Żandarmerią Wojskową w zakresie realizacji kontroli operacyjnej i działań śledczych,
- zapewnienie wewnętrznych procedur umożliwiających współdziałanie oraz wymianę informacji;

3) osoby objęte właściwością Żandarmerii Wojskowej w zakresie procesowym i operacyjno-rozpoznawczym nie odczują żadnego ciężaru projektowanych zmian, gdyż dotychczas te czynności wykonywała Policja, a po zmianach będzie je wykonywała Żandarmeria Wojskowa na podstawie tych samych procedur. Rezultatem zmian po stronie osób dotychczas nie objętych właściwością Żandarmerii Wojskowej jest współpraca z Żandarmerią Wojskową w zakresie realizacji kontroli operacyjnej i działań śledczych zamiast współpracy z Policją.

Podsumowanie:

Zmiany w uprawnieniach i właściwości Żandarmerii Wojskowej wprowadzają pewne obciążenia regulacyjne, wymagające od formacji reorganizacji działań operacyjnych, procesowych i współpracy międzyinstytucjonalnej. Odpowiedzialność za spełnianie wymogów prawnych, administracyjnych i proceduralnych spoczywa na Żandarmerii Wojskowej. Wprowadzone zmiany są konieczne, gdyż mają na celu zapewnienie skutecznej ochrony bezpieczeństwa państwa i obywateli.

9. Wpływ na rynek pracy

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary		
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☒ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Projektowane zmiany czynią Żandarmerię Wojskową oskarżycielem publicznym w sprawach o wykroczenia, zgodnie z jej właściwością ustawową. W myśl projektowanych zmian, Żandarmeria Wojskowa będzie oskarżycielem publicznym w sprawach o wykroczenia popełnione przez osoby, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 1–4b i 4d–7 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, tj. będzie właściwa wobec osób podlegających orzecznictwu zarówno sądów wojskowych, jak i powszechnych, ale związanych ze środowiskiem wojskowym. Żandarmerii Wojskowej będą przysługiwać uprawnienia i obowiązki procesowe Policji wynikające z k.p.s.w. Jednocześnie należy podkreślić, że Policja zachowa swoją generalną właściwość we wszystkich sprawach o wykroczenia, w tym w postępowaniu mandatowym. Na podstawie dotychczasowych doświadczeń szacuje się, że będzie to kilkadziesiąt spraw rocznie. Celem projektowanej zmiany w żaden sposób nie jest ograniczenie właściwości Policji, a jej odciążenie przez uzyskanie spójnej, wolnej od fragmentacji właściwości procesowej Żandarmerii Wojskowej. Zmiany w projektowanych art. 85, art. 86 i art. 87 k.p.s.w. mają na celu uczynienie Żandarmerii Wojskowej oskarżycielem publicznym w postępowaniu w sprawach osób podlegających orzecznictwu sądów wojskowych. Jednocześnie należy wskazać, że udział prokuratora w tym postępowaniu nie został w żaden sposób ograniczony, ponieważ w świetle art. 18 k.p.s.w. w każdej sprawie o wykroczenie wnioski o ukaranie może wnieść prokurator, stając się oskarżycielem publicznym. Prokurator może także wstąpić do postępowania wszczętego na podstawie wniosku o ukaranie wniesionego przez innego oskarżyciela. W wypadkach wskazanych powyżej udział prokuratora wyłącza udział innego oskarżyciela publicznego. Należy wskazać, że na gruncie art. 95 § 1 k.p.s.w. postępowanie mandatowe prowadzi Policja, a inne organy, gdy przepis szczególny tak stanowi. W myśl projektowanego przepisu art. 95 § 1a k.p.s.w. Żandarmeria Wojskowa będzie właściwa do prowadzenia postępowania mandatowego wobec grupy osób wskazanej w art. 3 ust. 2 pkt 1–4b i 4d–7 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych. Brak uprawnienia Żandarmerii Wojskowej do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego za wszystkie wykroczenia, tak jak Policja, znacznie wydłuża postępowanie w sprawach o wykroczenia, a w przypadku braku żądania ścigania dowódcy żołnierza-sprawcy wykroczenia często do żadnego ukarania nie dochodzi.	
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego		
Wykonanie nastąpi z dniem wejścia w życie projektowanych przepisów.		
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?		
Z uwagi na zakres przedmiotowy projektu, ewaluacja efektów projektu jest niezasadna, a jego specyfika uniemożliwia zastosowanie mierników.		
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)		
Brak.		

RAPORT Z KONSULTACJI PUBLICZNYCH
do projektu ustawy o zmianie ustawy o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych
oraz niektórych innych ustaw (UD281)

I. KONSULTACJE PUBLICZNE

Zgodnie z § 51 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404) oraz zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677, z późn. zm.), z chwilą skierowania projektu ustawy do uzgodnień międzyresortowych oraz opiniowania, projekt ustawy został zamieszczony w internetowym serwisie Rządowy Proces Legislacyjny Rządowego Centrum Legislacji. W trybie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa żaden z podmiotów nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem ustawy.

Projekt w ramach konsultacji publicznych został dwukrotnie (pismem z dnia 19 września 2025 r. oraz pismem z dnia 22 stycznia 2026 r.) skierowany do:

- 1) Naczelnej Rady Adwokackiej;
- 2) Krajowej Izby Radców Prawnych;
- 3) Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia”;
- 4) Stowarzyszenia Sędziów „Themis”;
- 5) Stowarzyszenia Prokuratorów „Lex Super Omnia”;
- 6) Związku Zawodowego Prokuratorów i Pracowników Prokuratury RP;
- 7) Amnesty International Polska;
- 8) Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka

– z 30-dniowym terminem na zajęcie stanowiska.

Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa w piśmie z dnia 8 października 2025 r. nie zajął stanowiska w przedmiocie projektu ustawy, gdyż nie dotyczy on zakresu spraw podlegających opiniowaniu przez Krajową Radę Sądownictwa.

Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego wskazała w pismach z dnia 6 października 2025 r. oraz 5 lutego 2026 r., iż nie zgłasza uwag do projektu.

Pisma przedstawione w ramach konsultacji publicznych zostały zamieszczone na stronie Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny.

II. OPINIOWANIE

Projekt w ramach opiniowania został dwukrotnie (pismem z dnia 19 września 2025 r. oraz pismem z dnia 22 stycznia 2026 r.) skierowany do:

- 1) Szefa Agencji Wywiadu;
- 2) Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych;
- 3) Rzecznika Praw Obywatelskich;
- 4) Prezesa Sądu Najwyższego;

- 5) Przewodniczącego Krajowej Rady Sądownictwa;
 - 6) Prezesa Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego;
 - 7) Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego;
 - 8) Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego;
 - 9) Szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego
- z 21-dniowym terminem na zajęcie stanowiska.

W ramach opiniowania uwagi do pierwszej wersji projektu zgłosił wyłącznie Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych (pismo z dnia 10 października 2025 r.). Uwagi dotyczyły:

Lp.	Treść uwagi/opinii	Stanowisko MON
1.	Art. 1 pkt 3 projektu ustawy dodaje art. 6 ust. 1a w ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2026 r. poz. 159), dalej: ustawa, o treści: „Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej zarządza i przeprowadza kontrolę w podległych mu jednostkach wojskowych i związkach organizacyjnych na zasadach i w trybie określonych w przepisach ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224).”. Projektowana norma daje podstawę do przeprowadzania przez Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej kontroli w podległych mu jednostkach wojskowych i związkach organizacyjnych. Z uwagi na brak definicji „związków organizacyjnych” zarówno w ustawie, jak i ustawie zmieniającej, wyjaśnienia wymaga o jakie podmioty w tej normie chodzi. Jest to szczególnie istotne ponieważ, jednostka kontrolowana jest zobligowana do niezwłocznego udostępniania dokumentów, materiałów i informacji dotyczących jej działalności, w której mogą znajdować się dane osobowe. Z normy tak blankietowej we wskazanej części nie jest możliwe wywiedzenie na jakie w istocie podmioty nakładane są prawa i obowiązki, w tym potencjalnie w przedmiocie przetwarzania danych osobowych. Przez wzgląd na zasady dot. przetwarzania danych osobowych, w szczególności zasadę zgodności z prawem i przejrzystości przetwarzania danych osobowych⁵, ale i konstytucyjne zasady, w tym zasadę legalizmu (art. 7, 31, 51 i 87 Konstytucji RP) uzasadnionym jest doprecyzowanie projektowanych przepisów o wskazanie na jakie podmioty nakładane są praw i obowiązki w	Uwzględniono uwagę przez wykreślenie wyrazów „związków organizacyjnych”.

	związku z podleganiem kontroli realizowanej przez Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej.	
2.	Art. 1 pkt 5 lit. b projektu ustawy dodaje art. 10 ust. 2a ustawy zgodnie z którym Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia: wzór legitymacji służbowej żołnierza Żandarmerii Wojskowej, a w szczególności: wzór blankietu legitymacji służbowej ze wskazaniem [...] danych osobowych oraz wzór odznaki identyfikacyjnej żołnierza Żandarmerii Wojskowej, uwzględniając potrzebę zapewnienia właściwej ich ochrony oraz możliwości identyfikacji osoby wykonującej czynności służbowe. Zgodnie z proponowanym rozwiązaniem w drodze rozporządzenia określone zostaną przez Ministra Obrony Narodowej dane osobowe niezbędne do identyfikacji osoby wykonującej czynności służbowe. Proponowane rozwiązanie przewiduje otwarty katalog danych w delegacji ustawowej, tym samym daje podstawę do dalszego kształtowania tego zakresu, natomiast określenie przedmiotu rozporządzenia powinno być formułowane zwięźle w zakresie spraw przekazanych do uregulowania. Pod rozważę projektodawcy poddaje się wskazanie w ustawie przynajmniej kategorii danych osobowych (tzw. zwykłych) dla wykonania określonego celu, których zakres uszczegółowiony zostanie w przepisach wykonawczych, co sprzyjać będzie przejrzystości przetwarzania danych osobowych zgodnie z zasadą zgodności z prawem, rzetelności i przejrzystości, ograniczenia celu oraz minimalizacji danych.	Wyjaśnienie. Odnośnie projektowanego art. 10, po ponownej analizie odstąpiono od nowelizacji tego artykułu.

Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych pismem z dnia 4 lutego 2026 r. pozytywnie przyjął uwzględnienie zgłoszonych uwag oraz nie wniósł dalszych uwag do projektu.

Uwagi zgłoszone w ramach opiniowania wraz ze stanowiskiem projektodawcy zostały zamieszczone na stronie Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny.

- III. Projekt ustawy pozostaje poza zakresem Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, zatem nie był kierowany do rozpatrzenia przez ten organ na podstawie art. 3 pkt 5 ustawy z 6 maja 2005 r. o Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz o przedstawicielach Rzeczypospolitej Polskiej w Komitecie Regionów Unii Europejskiej (Dz. U. poz. 759).
- IV. Projekt nie dotyczy również spraw, o których mowa w art. 1 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucji dialogu społecznego, dlatego nie podlega opiniowaniu przez Radę Dialogu Społecznego.

- V. Projekt ustawy nie wymaga uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia z właściwymi instytucjami i organami Unii Europejskiej, w tym Europejskim Bankiem Centralnym.
- VI. Przedmiot projektowanego aktu prawnego nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA OBRONY NARODOWEJ

z dnia

w sprawie ochrony placówek zagranicznych przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej

Na podstawie art. 4 ust. 9 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2026 r. poz. 159, 815 i ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) szczegółowy zakres i sposób wykonywania przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej zadań, o których mowa w art. 4 ust. 7 ustawy;
- 2) sposób i tryb współdziałania Żandarmerii Wojskowej z personelem konsularno-dyplomatycznym placówki objętej ochroną Żandarmerii Wojskowej.

§ 2. Wykonywanie przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej zadań, o których mowa w art. 4 ust. 7 ustawy, obejmuje w szczególności:

- 1) planowanie i organizowanie ochrony osób i obiektów placówek;
- 2) uczestniczenie w przygotowaniu i wykonywaniu przez placówkę działań związanych z przeciwdziałaniem i reagowaniem na zagrożenia;
- 3) zapobieganie powstawaniu zagrożeń;
- 4) wykonywanie bezpośredniej ochrony osób oraz obiektów placówek;
- 5) zabezpieczenie obiektów.

§ 3. Kontrola zewnętrzna i wewnętrzna stanu technicznego infrastruktury służącej ochronie placówki polega na systematycznym sprawdzaniu sprawności, kompletności oraz prawidłowości funkcjonowania urządzeń, instalacji i zabezpieczeń technicznych mających wpływ na bezpieczeństwo osób, mienia oraz obiektu, a także na identyfikowaniu usterek, uszkodzeń i nieprawidłowości wymagających usunięcia.

§ 4. Obsługa techniczna systemów zabezpieczających placówkę polega na obserwowaniu i rejestrowaniu przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń na terenie placówki oraz obsłudze systemów ograniczających dostęp do placówki.

§ 5. Obserwacja otoczenia placówki jest realizowana przez wykonywanie patroli oraz monitorowanie terenu przyległego do placówki oraz identyfikowanie zdarzeń, osób, pojazdów

i okoliczności mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo placówki, oraz osób w niej przebywających.

§ 6. Uniemożliwienie dostępu na teren placówki osób nieuprawnionych jest realizowane przez stosowanie organizacyjnych, technicznych i fizycznych środków kontroli dostępu, mających na celu identyfikację osób wchodzących na teren obiektu, weryfikację ich uprawnień oraz zapobieganie nieuprawnionemu wejściu do placówki lub jej stref chronionych.

§ 7. Zapobieganie wnoszenia na teren placówki przedmiotów mogących zagrażać bezpieczeństwu przebywających w nich osób, w tym zakresie kontrolowaniu wnoszenia przedmiotów, w tym sprawdzaniu otrzymanych przesyłek jest realizowane przez podejmowanie czynności kontrolnych, prewencyjnych i organizacyjnych, mających na celu wykrywanie oraz niedopuszczanie do wniesienia na teren placówki przedmiotów, substancji lub urządzeń mogących stwarzać zagrożenie dla życia, zdrowia, bezpieczeństwa osób lub prawidłowego funkcjonowania placówki.

§ 8. Zabezpieczanie dowodów i śladów wskazujących próbę lub dokonanie włamania polega na utrwaleniu oraz ochronie śladów mogących potwierdzić sposób działania sprawcy, czas zdarzenia, jego przebieg oraz tożsamość sprawcy.

§ 9. Dokumentowanie czynności związanych z ochroną placówki polega na utrwalaniu i ewidencjonowaniu zdarzeń, działań oraz podejmowanych interwencji mających znaczenie dla bezpieczeństwa osób i mienia znajdujących się na terenie chronionej placówki, w sposób umożliwiający odtworzenie przebiegu zdarzeń oraz ocenę prawidłowości wykonywania obowiązków ochronnych.

§ 10. Podejmowanie interwencji w przypadku zagrożenia placówki jest realizowane przez niezwłoczne podjęcie działań zmierzających do rozpoznania, ograniczenia oraz neutralizacji zagrożenia, a także zapewnienia bezpieczeństwa osób przebywających na terenie obiektu oraz ochrony powierzonego mienia.

§ 11. Ochrona personelu dyplomatyczno-konsularnego na terenie i poza terenem placówek polega na podejmowaniu działań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobistego członków personelu dyplomatycznego, konsularnego oraz innych uprawnionych osób, ochronę ich życia i zdrowia, a także przeciwdziałanie zagrożeniom mogącym utrudniać wykonywanie przez nich obowiązków służbowych.

§ 12. 1. Żandarmeria Wojskowa współdziała z personelem konsularno-dyplomatycznym placówki objętej ochroną przy pomocy dowódcy grupy ochrony placówki i kierownika placówki zagranicznej.

2. Współdziałanie dowódcy grupy ochrony placówki i kierownika placówki polega na:

- 1) wymianie informacji dotyczących bezpieczeństwa placówki;
- 2) wzajemnym informowaniu o wszelkich zdarzeniach mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo placówki;
- 3) współdziałanie w realizacji zadań w zakresie bezpieczeństwa;
- 4) prowadzenie szkoleń oraz instruktaży dla personelu placówki i żołnierzy grupy ochrony placówki w zakresie bezpieczeństwa i zasad postępowania w sytuacjach zagrożenia;
- 5) bieżącym nadzorze nad realizacją zadań ochronnych.

§ 13. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER OBRONY NARODOWEJ

w porozumieniu

**MINISTER SPRAW
ZAGRANICZNYCH**

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 4 ust. 9 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. *o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych* (Dz. U. z 2026 r. poz. 159, 815 i).

Projektowane rozporządzenie określa szczegółowy zakres i sposób wykonywania, przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej zadań, o których mowa w art. 4 ust. 7 ustawy oraz sposób i tryb współdziałania Żandarmerii Wojskowej z personelem konsularno-dyplomatycznym placówki objętej ochroną Żandarmerii Wojskowej.

Wykonywanie przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej zadań, o których mowa w art. 4 ust. 7 ustawy, obejmuje w szczególności:

- 1) planowanie i organizowanie ochrony osób i obiektów placówek;
- 2) uczestniczenie w przygotowaniu i wykonywaniu przez placówkę działań związanych z przeciwdziałaniem i reagowaniem na zagrożenia;
- 3) zapobieganie powstawaniu zagrożeń;
- 4) wykonywanie bezpośredniej ochrony osób oraz obiektów placówek;
- 5) zabezpieczenie obiektów.

Kontrola zewnętrzna i wewnętrzna stanu technicznego infrastruktury służącej ochronie placówki polega na systematycznym sprawdzaniu sprawności, kompletności oraz prawidłowości funkcjonowania urządzeń, instalacji i zabezpieczeń technicznych mających wpływ na bezpieczeństwo osób, mienia oraz obiektu, a także na identyfikowaniu usterek, uszkodzeń i nieprawidłowości wymagających usunięcia.

Obsługa techniczna systemów zabezpieczających placówkę polega na obserwowaniu i rejestrowaniu przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń na terenie placówki oraz obsłudze systemów ograniczających dostęp do placówki.

Obserwacja otoczenia placówki jest realizowana poprzez wykonywanie patroli oraz monitorowanie terenu przyległego do placówki oraz identyfikowanie zdarzeń, osób, pojazdów i okoliczności mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo placówki, oraz osób w niej przebywających.

Uniemożliwienie dostępu na teren placówki osób nieuprawnionych jest realizowane poprzez stosowanie organizacyjnych, technicznych i fizycznych środków kontroli dostępu, mających na celu identyfikację osób wchodzących na teren obiektu, weryfikację ich uprawnień oraz zapobieganie nieuprawnionemu wejściu do placówki lub jej stref chronionych.

Zapobieganie wnoszenia na teren placówki przedmiotów mogących zagrażać bezpieczeństwu przebywających w nich osób i w tym zakresie kontrolowaniu wnoszenia przedmiotów, w tym sprawdzaniu otrzymanych przesyłek jest realizowane poprzez

podejmowanie czynności kontrolnych, prewencyjnych i organizacyjnych mających na celu wykrywanie oraz niedopuszczanie do wniesienia na teren placówki przedmiotów, substancji lub urządzeń mogących stwarzać zagrożenie dla życia, zdrowia, bezpieczeństwa osób lub prawidłowego funkcjonowania placówki.

Zabezpieczanie dowodów i śladów wskazujących próbę lub dokonanie włamania polega na utrwaleniu oraz ochronie śladów mogących potwierdzić sposób działania sprawcy, czas zdarzenia, jego przebieg oraz tożsamość sprawcy.

Dokumentowanie czynności związanych z ochroną placówki polega na utrwalaniu i ewidencjonowaniu zdarzeń, działań oraz podejmowanych interwencji mających znaczenie dla bezpieczeństwa osób i mienia znajdujących się na terenie chronionej placówki, w sposób umożliwiający odtworzenie przebiegu zdarzeń oraz ocenę prawidłowości wykonywania obowiązków ochronnych.

Podejmowanie interwencji w przypadku zagrożenia placówki jest realizowane poprzez niezwłoczne podjęcie działań zmierzających do rozpoznania, ograniczenia oraz neutralizacji zagrożenia, a także zapewnienia bezpieczeństwa osób przebywających na terenie obiektu oraz ochrony powierzonego mienia.

Ochrona personelu dyplomatyczno-konsularnego na terenie i poza terenem placówek polega na podejmowaniu działań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobistego członków personelu dyplomatycznego, konsularnego oraz innych uprawnionych osób, ochronę ich życia i zdrowia, a także przeciwdziałanie zagrożeniom mogącym utrudniać wykonywanie przez nich obowiązków służbowych.

Żandarmeria Wojskowa współdziała z personelem konsularno-dyplomatycznym placówki objętej ochroną przy pomocy dowódcy grupy ochrony placówki i kierownika placówki.

Współdziałanie dowódcy grupy ochrony placówki i kierownika placówki polega na:

- 1) wymianie informacji dotyczących bezpieczeństwa placówki;
- 2) wzajemnym informowaniu o wszelkich zdarzeniach mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo placówki;
- 3) współdziałaniu w realizacji zadań w zakresie bezpieczeństwa;
- 4) prowadzeniu szkoleń oraz instruktaży dla personelu placówki i żołnierzy grupy ochrony placówki w zakresie bezpieczeństwa i zasad postępowania w sytuacjach zagrożenia;
- 5) bieżącym nadzorze nad realizacją zadań ochronnych.

Stosownie do postanowień § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – *Regulamin pracy Rady Ministrów* (M.P. z 2026 r. poz. 404) oraz zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. *o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa* (Dz. U. z 2025 r. poz. 677, z późn. zm.), projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie

Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projekt rozporządzenia nie podlega notyfikacji zgodnie z procedurą określoną w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w *sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych* (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt rozporządzenia nie wymaga uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia z właściwymi instytucjami i organami Unii Europejskiej, w tym Europejskim Bankiem Centralnym.

Projekt rozporządzenia nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie podlega ocenie przez koordynatora OSR w trybie § 32 *uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów*, lecz w trybie § 42 ust. 1 Regulaminu.

Nazwa projektu Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej w sprawie ochrony placówek zagranicznych przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Obrony Narodowej Ministerstwo Spraw Zagranicznych Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Obrony Narodowej – Władysław Kosiniak-Kamysz Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu	Data sporządzenia 10.07.2026 r. Źródło: art. 4 ust. 9 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2026 r. poz. 159, 815 i ...) Nr w wykazie prac:
---	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

W świetle art. 4 ust. 9 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o *Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych*, Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zagranicznych został zobligowany do wydania rozporządzenia, w którym określi szczegółowy zakres i sposób wykonywania, przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej zadań, o których mowa w art. 4 ust. 7 ustawy oraz sposób i tryb współdziałania Żandarmerii Wojskowej z personelem konsularno-dyplomatycznym placówki objętej ochroną Żandarmerii Wojskowej.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Rekomendowanym rozwiązaniem jest wydanie rozporządzenia określającego szczegółowy zakres i sposób wykonywania przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej zadań, o których mowa w art. 4 ust. 7 ustawy, oraz sposób i tryb współdziałania Żandarmerii Wojskowej z personelem placówek objętych ochroną. Oczekiwanym efektem jest zapewnienie jednolitych zasad realizacji zadań ochronnych oraz efektywnego współdziałania z personelem placówek zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Brak informacji na ten temat.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Żołnierze Żandarmerii Wojskowej	...	Dane własne	Żołnierze Żandarmerii Wojskowej
Personel dyplomatyczno- konsularny	...	Dane własne	Żołnierze Żandarmerii Wojskowej i Personel dyplomatyczno- konsularny

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt, ze względu na fakt, że dotyczy regulacji przewidzianych wyłącznie dla żołnierzy Żandarmerii Wojskowej, nie zostanie poddany konsultacjom publicznym.

Projekt zostanie zamieszczony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Obrony Narodowej zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. *o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa* (Dz. U. z 2025 r. poz. 677, z późn. zm.) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – *Regulamin pracy Rady Ministrów* (M. P. z 2026 r. poz. 404).

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

[illegible]

budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Wydatki ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Saldo ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Źródła finansowania													
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje skutków finansowych.											
7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe													
Skutki													
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)					
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa												
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw												
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe												
	(dodaj/usuń)												
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa												
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw												
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Projekt nie wpłynie na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny, a także osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.											
	(dodaj/usuń)												
Niemierzalne	(dodaj/usuń)												
	(dodaj/usuń)												
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		Projekt nie wpływa także na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców. Projekt nie wpływa na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców. Przedmiotowy akt wykonawczy z uwagi na swój charakter nie zawiera przepisów dotyczących zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, regulacji dotyczących majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców lub praw i obowiązków przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej, a zatem nie podlega obowiązkowi dokonania oceny przewidywanego wpływu proponowanych rozwiązań na działalność mikro, małych i średnich przedsiębiorców, stosownie do przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – <i>Prawo przedsiębiorców</i> (Dz. U. z 2025 r. poz.1480, z późn. zm.) ani analizy zgodności projektu z tą ustawą w powyższym zakresie.											
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu													
☒ nie dotyczy													

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).		☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy	
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:		☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.		☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy	
Komentarz:			
9. Wpływ na rynek pracy			
Nie dotyczy.			
10. Wpływ na pozostałe obszary			
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojaskowe		☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	
		☐ informatyzacja ☐ zdrowie	
Omówienie wpływu	Brak wpływu na pozostałe obszary.		
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego			
Wraz z wejściem aktu w życie.			
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?			
Ze względu na charakter wprowadzanej regulacji nie jest planowana ewaluacja efektów projektu, a tym samym nie przewiduje się stosowania mierników ewaluacji.			
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)			
Nie dotyczy.			

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA OBRONY NARODOWEJ

z dnia

w sprawie współdziałania Żandarmerii Wojskowej ze Służbą Ochrony Państwa

Na podstawie art. 21 ust. 10 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2026 r. . poz. 159, 815 i ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa sposób i tryb współdziałania Żandarmerii Wojskowej ze Służbą Ochrony Państwa w zakresie wykonywania ochrony wobec osób, o których mowa w art. 21 ust. 2 ustawy.

§ 2. 1. Żandarmeria Wojskowa współdziała ze Służbą Ochrony Państwa w zakresie realizacji ochrony wobec osób, o których mowa w art. 21 ust. 2 ustawy.

2. Współdziałanie polega na:

- 1) wzajemnym wsparciu przez realizację:
 - a) rekonesansów miejsca pobytu osoby ochranianej,
 - b) sprawdzeń pirotechnicznych,
 - c) pilotaży,
 - d) zabezpieczenia prewencyjnego,
 - e) zabezpieczenia miejsca pobytu osoby ochranianej,
 - f) ochrony bezpośredniej,
 - g) wymiany informacji o zagrożeniach i zdarzeniach mających istotne znaczenie dla bezpieczeństwa osób ochranianych;
- 2) określeniu:
 - a) ewakuacji osób ochranianych,
 - b) miejsc bezpiecznych,
 - c) sposobu łączności.

§ 3. 1. Współdziałanie jest poprzedzone złożeniem wniosku o objęcie ochroną osób, o których mowa w art. 21 ust. 2 ustawy, w formie pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej, odpowiednio do:

- 1) Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej,

2) Komendanta Służby Ochrony Państwa

– przy czym podczas wykonywania ochrony wobec osób, o których mowa w § 21 ust. 2, kierującym działaniami jest funkcjonariusz Służby Ochrony Państwa. W pozostałych przypadkach kierującym działaniami jest żołnierz Żandarmerii Wojskowej.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, składa się co najmniej 24 godziny przed planowanym podjęciem współdziałania, przy czym termin ten nie ma zastosowania w sytuacji, gdy zwłoka w podjęciu współdziałania zagrażałaby bezpieczeństwu osoby ochranianej.

§ 4. Współdziałanie organizują:

- 1) po stronie Żandarmerii Wojskowej - Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej lub Komendant Oddziału Specjalnego Żandarmerii Wojskowej w Warszawie;
- 2) po stronie Służby Ochrony Państwa - Komendant Służby Ochrony Państwa.

§ 5. Współdziałanie realizują dowódcy zabezpieczeń ochronnych odpowiednio Żandarmerii Wojskowej i Służby Ochrony Państwa.

§ 6. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER OBRONY NARODOWEJ

w porozumieniu

**MINISTER SPRAW
WEWNĘTRZNYCH
I ADMINISTRACJI**

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 21 ust. 10 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. *o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych* (Dz. U. z 2026 r. poz. 159, z późn. zm.).

Projektowane rozporządzenie określa sposób i tryb współdziałania Żandarmerii Wojskowej ze Służbą Ochrony Państwa w zakresie ochrony.

Współdziałanie Żandarmerii Wojskowej i Służby Ochrony Państwa polega na wzajemnym wsparciu przez realizację: rekonesansów miejsca pobytu osoby ochranianej, sprawdzeń pirotechnicznych, pilotaży, zabezpieczenia przewencyjnego, zabezpieczenia miejsca pobytu osoby ochranianej, ochrony bezpośredniej oraz wymiany informacji o zagrożeniach i zdarzeniach mających istotne znaczenie dla bezpieczeństwa osób ochranianych. Ponadto, współdziałanie tych służb polega na określeniu: ewakuacji osób ochranianych, miejsc bezpiecznych oraz sposobu łączności.

Współdziałanie jest poprzedzone złożeniem wniosku o objęcie ochroną osób, o których mowa w art. 21 ust. 2 ustawy, w formie pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej, odpowiednio do Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej albo Komendanta Służby Ochrony Państwa, przy czym podczas wykonywania ochrony wobec osób, o których mowa w art. 21 ust. 2, kierującym działaniami jest funkcjonariusz Służby Ochrony Państwa. W pozostałych przypadkach kierującym działaniami jest żołnierz Żandarmerii Wojskowej. Przedmiotowy wniosek składa się co najmniej 24 godziny przed planowanym podjęciem współdziałania, przy czym termin ten nie ma zastosowania w sytuacji, gdy zwłoka w podjęciu współdziałania zagrażałaby bezpieczeństwu osoby ochranianej.

Współdziałanie organizują: po stronie Żandarmerii Wojskowej - Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej lub Komendant Oddziału Specjalnego Żandarmerii Wojskowej w Warszawie, natomiast po stronie Służby Ochrony Państwa - Komendant Służby Ochrony Państwa.

Ponadto należy wskazać, że współdziałanie realizują dowódcy zabezpieczeń ochronnych odpowiednio Żandarmerii Wojskowej i Służby Ochrony Państwa.

Proponuje się, aby wejście w życie rozporządzenia nastąpiło po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Stosownie do postanowień § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – *Regulamin pracy Rady Ministrów* (M.P. z 2026 r. poz. 404) oraz zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. *o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa* (Dz. U. z 2025 r. poz. 677, z późn. zm.), projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie

Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projekt rozporządzenia nie podlega notyfikacji zgodnie z procedurą określoną w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w *sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych* (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt rozporządzenia nie wymaga uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia z właściwymi instytucjami i organami Unii Europejskiej, w tym Europejskim Bankiem Centralnym.

Projekt rozporządzenia nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie podlega ocenie przez koordynatora OSR w trybie § 32 *uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów*, lecz w trybie § 42 ust. 1 Regulaminu.

Nazwa projektu Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej w sprawie współdziałania Żandarmerii Wojskowej ze Służbą Ochrony Państwa Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Obrony Narodowej Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Obrony Narodowej – Władysław Kosiniak-Kamysz Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu	Data sporządzenia 27.06.2025 r. Źródło: art. 21 ust. 10 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2026 r. poz. 159, z późn. zm.) Nr w wykazie prac:
---	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

W świetle art. 21 ust. 10 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o *Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych*, Minister Obrony Narodowej został zobligowany do wydania rozporządzenia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, w którym określi sposób i tryb współdziałania Żandarmerii Wojskowej ze Służbą Ochrony Państwa w zakresie ochrony.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Projekt przewiduje wydanie rozporządzenia określającego sposób i tryb współdziałania Żandarmerii Wojskowej i Służby Ochrony Państwa w zakresie ochrony osób, w szczególności zasady organizacji współdziałania, zakres realizowanych przedsięwzięć, sposób kierowania działaniami oraz wymianę informacji. Oczekiwanym efektem jest zapewnienie jednolitych zasad współdziałania obu formacji oraz zwiększenie sprawności i skuteczności realizacji zadań ochronnych.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Brak informacji na ten temat.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Żołnierze Żandarmerii Wojskowej	...	Dane własne	Żołnierze Żandarmerii Wojskowej

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt, ze względu na fakt, że dotyczy regulacji przewidzianych wyłącznie dla żołnierzy Żandarmerii Wojskowej, nie zostanie poddany konsultacjom publicznym.

Projekt zostanie zamieszczony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Obrony Narodowej zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. *o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa* (Dz. U. z 2025 r. poz. 677, z późn. zm.) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – *Regulamin pracy Rady Ministrów* (M. P. z 2026 r. poz. 404).

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

[illegible]

budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Saldo ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Źródła finansowania													
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje skutków finansowych.											
7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe													
Skutki													
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)					
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa												
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw												
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe												
	(dodaj/usuń)												
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa												
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw												
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Projekt nie wpłynie na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny, a także osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.											
	(dodaj/usuń)												
Niemierzalne	(dodaj/usuń)												
	(dodaj/usuń)												
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		Projekt nie wpływa także na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców. Projekt nie wpływa na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców. Przedmiotowy akt wykonawczy z uwagi na swój charakter nie zawiera przepisów dotyczących zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, regulacji dotyczących majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców lub praw i obowiązków przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej, a zatem nie podlega obowiązkowi dokonania oceny przewidywanego wpływu proponowanych rozwiązań na działalność mikro, małych i średnich przedsiębiorców, stosownie do przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – <i>Prawo przedsiębiorców</i> (Dz. U. z 2025 r. poz.1480, z późn. zm.) ani analizy zgodności projektu z tą ustawą w powyższym zakresie.											
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu													
☒ nie dotyczy													

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).		☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.		☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
Komentarz:		
9. Wpływ na rynek pracy		
Nie dotyczy.		
10. Wpływ na pozostałe obszary		
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Brak wpływu na pozostałe obszary.	
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego		
Wraz z wejściem aktu w życie.		
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?		
Ze względu na charakter wprowadzanej regulacji nie jest planowana ewaluacja efektów projektu, a tym samym nie przewiduje się stosowania mierników ewaluacji.		
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)		
Nie dotyczy.		